

**HET GEHEIM VAN HET
METELHUISJE** DOOR
JOH VAN DER BAAREN

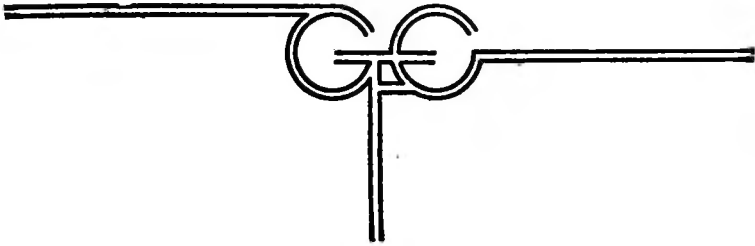


HET GEHEIM VAN
HET NETELHUISJE

PENTEKENINGEN VAN
HENK POEDER



HET GEHEIM VAN
HET NETELHUISJE
DOOR JOH. VAN DER BAAREN



G. F. CALLENBACH - UITGEVER - NIJKERK

1. HOE LEELIJK JOOP VERSCHUUR TE PAS KWAM

„Hé, jonges, kom!!” Met de eene hand aan de mond en de andere wuivend in de lucht stond Joop achter het huis.

Hij woonde een eindje buiten het dorp. Er stonden maar twee huizen aan het weggetje. Een beetje verderop woonden Jan en Cornelis. Maar Cornelis noemden ze altijd Kees en ook wel eens Keesje. — Als Joop achter het huis stond en Jan of Kees achter het hunne, dan konden ze elkander wel beroepen.

Ze waren vrienden, Joop, Jan en Kees. En dikke vrienden ook. Nou, — en òf! — Samen gingen ze altijd naar school in het dorp en samen kwamen ze 's avonds weer thuis. Maar vandaag hadden ze geen school. 't Was Zaterdag. En dat was altijd fijn. Heerlijk konden ze dan spelen met z'n drieën.

„Jan, Ja-an, kom nou!” Ja, hoor, ze hadden hem gezien. Daar kwamen ze al. Jan nam kleine dikke Keesje bij de hand en over het mulle zandweggetje draafden ze als een paar jonge paarden. — Hè hè, was dat loopen! Keesje hijgde er van en het zweet stond op zijn voorhoofd. Het liep met druppeltjes over zijn roode bolle wangen. Het leek zoo grappig, dat Joop er wel om moest lachen.

„Zeg es, jonges,” begon Joop, „ga je mee? Dan gaan we een heel eind de heide op loopen. Ja?”

„Hoera, de hei op,” jubelde Keesje, en van louter plezier ging



hij op zijn hoofd staan in het mulle zand. Maar hij kon het niet lang volhouden. Hij was zoo rond als een tonnetje en spartelde direct met zijn korte beentjes over de grond.

„Ja, de hei op,” zei Jan gretig. „Dat doen we. Een heel eind. Fijn, zeg.” Jan was de oudste. Hij was al twaalf jaar en Keesje was nog maar acht. Als het September was, zou Keesje negen worden. En dat duurde niet lang meer. Joop was elf jaar.

„Vooruit dan, jongens,” maande Jan, „dan gaan we direct.”

De zandweg, waaraan de drie vrienden woonden, hield spoedig op. Hij leidde naar de groote heide toe en ging daar over in een karrespoor. Hier reden de boerenwagens langs, dwars over de heide naar het gindsche dorp. Heel in de verte kon men juist het topje van de kerktoren boven de boomen uit zien kijken.

„Fijn is 't hier, jô,” zei Joop. Ze liepen in het karrespoor naast elkaar. De boerenwagens hadden met hun zware wielen mooie smalle paadjes gemaakt. Soms waren deze paadjes erg diep, zoodat de heide de jongens tot aan de knieën reikte. Leuk was dat. . . .

't Was erg warm, die Zaterdagmiddag, want het was midden in de zomer. Gelukkig stond er een matig briesje. Met de handen op de rug en het hoofd gebogen in de wind, sjokten de jongens voort. Hun kielen bolden op en fladderden op hun ruggen. „Net of er een vogeltje onder zit, dat er niet uit kan,” dacht Joop.

„Kijk es,” zei Jan, „een leeuwerik.” Allen keken ze omhoog. „Tierelie, tierelie, tierelie,” klonk het boven hun hoofden. Ze moesten zoo hoog kijken, dat Keesje de pet van het hoofd viel. Ja hoor, daar vloog ie. Hoog in de lucht. Al maar kringde het vogeltje rond in kleine cirkels. En zoo ging ie steeds hooger, totdat er niets meer van

hem te zien was. Alleen hoorden de jongens nog zijn liedje: „Tierelie, tierelie, tierelie.”

„Hè,” zuchtte Keesje, „'k wou, dat ik ook zoo'n leeuwerik was. Fijn, zoo hoog in de lucht te vliegen. Wat zou ik dan ver kunnen kijken.”

„Poeh,” zei Jan, „ik niet, hoor. Ik word liever vliegenier. Dan ben je ook hoog in de lucht. En dan behoef je er geen vogel om te worden.”

„Ja, vliegenier,” zei Kees, „ik word vliegenier. Dan behoef je ook niet bang te zijn voor de kat.”

„Zou jij wel vliegenier durven wezen, Jan?” vroeg Joop.

„Nou, en waarom niet?” pochte Jan. „Ik zou 't wel graag willen worden. En dan ging 'k hier vliegen boven de heide. En vader en moeder zouden mij kunnen zien. En dan ging 'k hier over de kop. Wel tien keer achter mekaar.”

„Ja, over de kop,” juichte Keesje, en van louter plezier buitelde hij over zijn hoofd door de hei.

„Wat 'n opschepper,” smaalde Joop, „durf je niet eens.”

„Moest ik zoo'n bangert zijn als jij,” gaf Jan terug. „Zul je zien. Als ik van school kom, dan ga 'k naar de ambachtsschool, dan word ik monteur en dan ga 'k vliegenier worden.”

„Ha, ha,” lachte Joop, „vliegenier, — koetsier bedoel je zeker?”

„Flauwert,” mopperde Jan.

Toen, plotseling: — — „Waar is Kees?”

„Kees??” vroeg Joop, achteromziende.

Keesje was verdwenen. Overal heide, maar geen Keesje.

„Hij is zeker weggekropen,” meende Joop.

Samen gingen ze terug en keken naar alle kanten. Ze behoefden niet ver te gaan. Schaterend van het lachen kroop Keesje uit een geheel met heide begroeide kuil.

Toen hij over zijn hoofd buitelde daareven, was hij pardoes in de kuil getuimeld.

„Ach jô,” zei Jan boos, „waarom doe jij dat? Mag niet weer gebeuren, hoor!” Dat zei Jan's vader ook wel eens.

„Mag niet weer gebeuren hoor, begrepen?”

„Nee, Pa,” zei Keesje gedwee, maar schaterde het weer uit.

Nu lachten ze alle drie. Wie kon er nu boos worden op dien kleinen guitigen dikkerd?

„Hu, 'k heb een beest,” zei Kees, toen hij overeind gekrabbeld was.

„Laat 's zien,” commandeerde Jan.

„Pas op,” vermaande Joop, „kan ie ook bijten?”

„Wel neen, jô,” meende Jan.

Met z'n drieën, schouder aan schouder, keken ze naar het griezelige diertje, dat zich kronkelde in Keesjes knuistjes.

„Een hagedis,” stelde Jan vast, „waar krijg je die vandaan?”

„Daar, — daar kroop ie, — in 't zand,” en Keesje wees naar de kuil, waar hij zoo juist uitgekropen was. „Ik kon hem nog net pakken.”

„Brr,” huiverde Joop, „wat 'n griezelig ding. Gooi weg, Kees, hij kan wel giftig zijn.”

„Nee, hoor, ik geef hem aan de Juf, als ik weer naar school ga.”

„Ha, ha,” lachte Jan, „die zal er lekker bang voor zijn.”

„Onze Juf is nergens bang voor,” zei Kees beleedigd.

„Ik stop hem in mijn zak.” En hij nam het kronkelende, wriemelende hagedisje, duwde hem onder in zijn broekzak, nam zijn zakdoek en drukte die er bovenop.

„Ziezoo,” zei hij, „nu kan hij er niet weer uit.”

„Arm dier,” zei Joop medelijdend, „wat zal hij het benauwd hebben.”

„Kom, jonges,” zei Jan, „wij gaan verder.”

Verder ging het, de heide op. De bloeiende bremstruiken leken groote gele bouquetten aan de rand van het karrespoor. De bijen zoemden er rond en brachten elk der gele bloempjes een bezoek om er de honing uit te puren. Maar dat zagen de jongens niet. Ze liepen maar voort door de nauwe paadjes van het karrespoor.

„Kijk es, jonges, wat zijn we al ver van huis,” zei Joop. Allen keken achterom. Heel in de verte zagen ze hun huis staan.

De huisjes stonden er zoo rustig. Zoo uit de verte leken het wel poppenhuisjes te zijn.

Keesje werd een beetje verlegen.

„Zullen wij teruggaan, Jan?” vroeg hij bedeesd.

„Wel nee,” zei Jan. „Kijk es, Kees, zie je moeder wel? Ze staat achter ons huis!”

„O, ja,” juichte Kees, „ik zie haar. Moeder, halloo, Moeder!!!” schreeuwde hij uit alle macht.

„Ach jô, ze kan je niet hooren. Ze is veel te ver weg,” zei Joop. „Kom Keesje, we gaan nog een klein eindje, hè?” vaderde Joop. — En verder ging het weer.

Ze vonden het fijn, alle drie. Zóó ver waren ze nog nooit de heide op geweest. 't Was hier heerlijk, op deze groote vlakke.

„Volgende week gaan wij hier elke dag heen,” stelde Joop voor. „Wij hebben toch lekker vacantie.”

„Vast en zeker,” zei Jan beslist.

„O, kijk es,” riep Joop opeens, „een haas!”

Vlak voor hen schoot een haas over het karrespoor en verdween met groote sprongen in het bosch, dat aan de heide grensde.

„'t Kan ook wel een konijn geweest zijn,” meende Jan.

„Die zitten er veel in het bosch.”

„Weet je, wat wij moesten doen?” zei Joop. „Volgende week gaan we hier weer heen en dan gaan we konijnen

vangen. Voor ons elk een konijn."

„Hoera!" jubelde Kees, „konijnen vangen. En dan timmeren wij een hokje en dan gaan we klaver zoeken! Fijn, konijnen vangen."

„Ach jô," zei Jan, „dat mag immers niet. Dat is stroopen. — — — Maar wat staat er op dat bordje?"

Alle drie keken ze op zij. Er stond een paal met een plankje er aan gespijkerd. Op een draf liepen ze er heen. „Verboden terrein. Art. 461. Wetb. v. Strafr." spelde Joop. „Wat zou dat beteekenen?"

Jan wist het. „Dat beteekent: Artikel 461, Wetboek van Strafrecht. Wij mogen hier niet komen. Kijk maar. Verboden Terrein," legde hij uit.

„Oh," schrok Joop, „laten wij dan gauw hiervandaan gaan!"

„Waarom mogen wij hier niet komen, Jan?" wilde Keesje weten.

„k Weet het ook niet, hoor," zei Jan.

„Kom," zei Joop, „we gaan hier weg." En meteen wilde hij al wegloopen.

„Hoe kom je er bij, bangert, die je bent," schold Jan.

„Hier is toch niemand! Ik zie het al. Fijn, jongens!"

Meteen stormde hij vooruit. Keesje holde hem achterna.

Joop bleef achter. Zou hij er ook heengaan? Maar het mocht immers niet! O, wat was hij bang.

Hij zag, hoe Jan en Kees plotseling bleven staan en naar de grond tuurden. Daar keerde Jan zich om en schreeuwde:

„Kom toch, flauwert. 't Is hier fijn."

Wat was hij toch een bangert, vond Joop zichzelf. Kleine

Keesje durfde en hij was nog wel een paar jaar ouder.

Eerst langzaam, — toen op een drafje liep hij er heen.

En wat hij toen zag! — Heerlijk leek het.

Ze stonden aan de rand van een zeer diepe kuil. Wel tien

meter diep. En zoo lang! Er kwam geen eind aan.
„Hier wordt een kanaal gegraven,” zei Jan. „Zie je wel! Allemaal kruiwagens en rails. Kijk, daarginds zijn ook lorries en een locomotief — — Ik ga naar beneden.”

Jan liet zich zakken langs de steile glooiing en roets — daar schoot hij naar beneden. Het losse zand stooft hem na. Fijn leek dat.

„Ik ga er ook heen,” zei Keesje, en roets — daar schoot ook Keesje de steile helling af. Heel diep beneden Joop stonden ze nu.

Joop voelde zich niet op zijn gemak. Het was niet goed dat ze hier waren. 't Was immers verboden terrein. En daar beneden zag hij ook al zoo'n bordje staan. Maar 't leek ook zoo heerlijk, van die helling af te glijden.

„Kom nou, Joop,” schreeuwde Jan van beneden.

„Nou, vooruit dan maar,” dacht Joop. „Als ik beneden ben, dan zal ik zeggen, dat wij direct weer naar boven moeten gaan en hier vandaan.”

Hij liet zich zakken over de rand en roets — daar ging ook Joop....

Heerlijk, zoo'n glijbaan. De wind suisde langs zijn gezicht. Zoo zou hij de geheele middag wel willen glijden. Veel te gauw naar zijn zin, was hij al bij Jan en Kees beneden.

„Fijn is 't hier,” vond Kees. „Hier gaan we spelen.”

„Maar het mag immers niet,” wierp Joop tegen. „Hier staat ook al weer zoo'n bord met „verboden terrein”!”

„Ach jô,” zei Jan, „alles mag. Er is toch niemand die ons hier ziet! Wat geeft dat nou?” —

„Niemand, die ons hier ziet?” dacht Joop. En God dan? Die zag hen hier zeker! En Die zou het niet goed vinden, wat ze deden. — Zeker niet. — God zou het heel verkeerd van ze vinden. — Maar reeds klonk de stem van Jan weer. Hij had een spade gevonden en kwam er mee aan-dragen.



.... en roets, daar schoot hij naar beneden.

„Wij gaan hier roovertje spelen,” riep hij. „Wij graven een roovershol en dan zijn wij roovers.”

„Mag dat dan wel?” opperde Joop weer.

„Bah!” zei Jan, „wat doe jij vervelend. Kom, Keesje, dan gaan wij een hol maken, hè? Joop durft toch niet.”

„Ja, fijn,” juichte Kees, „een roovershol maken! Ik zoek ook een schop.” En meteen stormde hij weg.

Joop vond zichzelf een groote lafaard. Kleine Kees praatte nergens over en hij, . . . hij durfde niet. En hij was nog wel veel ouder dan Keesje. — En wat gaf het eigenlijk ook? Ze deden hier toch geen kwaad. Die bordjes zouden hier wel staan voor jongens, die de boel kapot wilden maken. Maar dat zouden zij niet doen. En wanneer zij niets stuk maakten, zou God het toch ook zoo erg niet vinden. Nee, die bordjes stonden er niet voor Joop en zijn vriendjes. —

Zoo legde Joop de goede stem van binnen het zwijgen op. Daar kwam Keesje al weer aan. Hij had twee spaden meegebracht.

„Hier, Joop, ook een voor jou,” riep hij hem toe.

Joop greep ook een spade. Zoo waren ze al spoedig aan het werk.

„Wij graven een hol hier in deze steile wand,” zei Jan.

„Net als de spelonk, waar David in wegschool.”

„Ja,” zei Joop, „en als t-ie klaar is, dan ben jij Saul en ik ben David.”

„Nee,” zei Kees, „dan ben ik David, want ik ben de kleinste.”

„Da's ook goed,” zei Joop. „Dan ben ik de krijgsoverste van Saul. Hoe heette die ook weer?”

Geen een wist het.

„Nou, 't geeft ook niks,” zei Joop, „maar die hoorde er wel bij.”

„Kijk eens,” zei Jan, „wat zijn we al diep.” Hij moest wel

even rusten. Het zweet liep langs z'n gezicht. Ook Joop en Kees gingen even rusten. Ze leunden op hun spaden, net zooals zij wel eens gezien hadden van echte arbeiders, die aan het spitten waren.

„Kom jonges, de spelonk is nog niet klaar. Ga jij er nu in, Joop, dan zullen wij het zand hier wegscheppen.”

Zoo zwoegden ze voort. 't Werd prachtig.

„O,” zei Jan, „wij moesten een hol kunnen graven, heelemaal onder de grond door tot achter ons huis. Dan kwamen wij ineens uit de grond. Wat zou moeder kijken, Kees.”

Daar hadden ze allemaal schik van.

„Dan waren wij net mollen, Jan,” lachte Kees.

„Ja, en jij was de vetste mol, Kees,” zei Joop.

Wat was dat toch prettig, zoo'n hol graven. Dat zouden ze de heele vakantie wel willen doen.

„'t Is al bijna klaar,” zei Jan. „Nog een klein eindje. Kijk toch es, Kees, wat is t-ie al diep.”

Kees kwam naast Jan staan. Samen keken ze in het gat, dat ze gegraven hadden in de steile wand.

„Dan wil ik ook es kijken,” zei Joop. Hij gooide eerst zijn spade er uit en kroop toen zelf uit de spelonk.

Maar toen gebeurde het vreeselijke. Joop was bijna tot de rand van het hol gekropen. Toen zag hij, hoe Jan en Keesje's oogen groot werden van schrik. Daar voelde hij een geweldige slag op zijn beenen, op zijn rug, op zijn hals, op zijn hoofd. . . . „Jongens, help me,” steunde hij. Hij wilde zich oprichten, — wilde wegkruipen. . . . Maar het was, of zijn lichaam met duizend sterke touwen in elkaar werd gesnoerd. Hij hoorde Kees en Jan gillen, maar het was of het van heel ver weg kwam. „Jongens, help me dan toch,” wilde hij zeggen. Maar toen werd alles donker voor zijn oogen en wist Joop niets meer.

Wat was er dan toch gebeurd? Juist toen Joop uit het



„Jongens, help me,” steunde hij.

hol wilde kruipen, zagen Jan en Kees hoe de geheele steile wand begon te zakken. Een groote berg zand stortte plotseling naar beneden, juist op de plaats waar Joop lag. En al die honderden kilo's wierpen zich op den armen Joop. Op zijn beenen, rug en schouders. Alleen zijn hoofd bleef nog vrij.

Stom van ontzetting stonden de beide jongens te kijken. Toen gilden ze, zoo luid ze konden: „Help! Hellep!” Hulpeloos zagen ze om zich heen. Maar er was niemand. „O lieve Heer,” kreunde Jan, „help Joop toch. Help Joop toch, alstublieft.” Het was of dit korte gebed hem rustiger maakte. „Kom, Keesje,” riep hij, „wij moeten Joop helpen.”

Met hun handen wroetten ze het zand van zijn schouders en trokken en rukten. . . . Maar niets hielp. Joop zat vast. „O, o,” jammerde Jan, „t gaat niet, Kees. Misschien is hij al wel dood. En 't is mijn schuld!”

Keesje hilde luidkeels en moest maar steeds kijken naar het gezicht van Joop, waarvan de oogen heel groot leken en de lippen zoo akelig blauw werden.

„Gauw, Kees!” riep Jan, „wij moeten hem uitgraven. Gauw dan, gauw dan!” gilde hij.

Beiden grepen een spade en begonnen als razenden in de zandmassa te scheppen. Maar ze moesten ook voorzichtig zijn, dat ze Joop's gezicht niet raakten met de spade. „Ach Kees, het gaat niet,” hilde Jan. „Wij krijgen hem er nooit zoo uit. Roepen, Kees, roep dan toch!”

„Help! Help! Hellep!” — gilden ze alle twee, zoo dat hun stem oversloeg.

„Och, lieve Heer,” bad Jan weer, „help ons toch, help Joop toch.”

„Weergâsche kwajongens,” klonk plotseling een barsche stem achter hen. — Oei, wat schrokken ze daarvan. Maar ze dachten er niet aan, op de loop te gaan.

Een groote man met een werkpak aan en zware kaplaarzen stormde hun voorbij. Hij rukte Keesje de spade uit de hand, zoodat het dikkerdje van de schok over de grond tuimelde.

Zwijgend begon de groote man te graven. „Wat kan die scheppen,” dacht Jan, terwijl hij zijn tranen droogde. Het zand stoof in het rond en de groote berg werd zienderoogen minder. Maar het ging Jan nog niet snel genoeg. Zou de man op tijd gekomen zijn? Of zou Joop nu misschien al dood zijn? — Bij die gedachte begon hij weer te huilen.

„Oh, Keesje,” kreunde hij, „als Joop nu maar niet dood is!”

Eindelijk, het leek alsof het een eeuw geduurd had, wierp de man zijn spade neer. Hij greep Joop onder de armen en trok hem naar zich toe. Toen legde hij hem op zijn rug, heel voorzichtig.

„Is-ie dood, mijnheer?” waagde Jan te vragen.

„Hou je mond, bengel,” antwoordde de man norsch.

Snel knielde hij bij Joop neer en luisterde aan zijn borst. Toen nam hij de beide armen van Joop, drukte ze tegen de zijden en trok ze toen langzaam achterover.

Zoo deed hij maar steeds opnieuw.

Jan en Kees stonden met groote oogen en open mond te kijken. Ze durfden zich niet verroeren. Ze durfden ook niets vragen.

Nu en dan hield de man even op met Joop's armen te bewegen. Dan keek hij Joop aandachtig in het gezicht.

En dan zagen Jan en Kees ook zijn oogen. Wat waren dat oogen! Donkere, norsche oogen. Ze konden er wel bang voor worden. Gelukkig maar, dat de man niets zeide. Z'n stem was ook al zoo barsch geweest.

Weer hield de man op en keek Joop opmerkzaam aan. Jan en Kees keken ook. En 't was net, of het nu anders

leek met Joop. Zijn lippen en wangen waren niet meer blauw. En, — was dat werkelijkheid? — Het was Jan, of Joop de oogen bewoog. — Hij durfde bijna niet ademen.

„Goddank,” zei de man plotseling met trillende stem. „Jongens, hij leeft!”

Jan keek den man aan. Wat was dat nu? Waren dat diezelfde norsche, booze oogen? Er stonden tranen in.

„Dat was juist op het nippertje, bengels,” zeide de man. „Maar je vriendje leeft.”

Het trilde in Jan van vreugde. Dus Joop was niet dood. De Heere had zijn gebed verhoord. O, wat voelde hij zich nu blij. Hij zou den man wel om de hals kunnen vallen. Maar dat stond zoo gek. Van blijdschap kon hij niets zeggen. En toen begon hij te huilen, zooals hij nog nooit gehuild had. — Hij hilde van blijdschap.

„Stil nou maar, jongen,” zei de man. „Het gevaar is voorbij. Laten wij je vriendje maar gauw thuis brengen.”

„Ja, Jan, naar huis toe,” zei Keesje. Kees had maar steeds staan kijken met groote bange oogen. Maar nu hij over naar huis gaan hoorde spreken, had dit direct zijn volle aandacht.

„Hoe heet je vriendje?” begon de man weer. Het was of zijn stem nu veel vriendelijker klonk.

„Joop Verschuur, mijnheer!” zei Jan zachtjes.

„O, van dien Verschuur, die daar aan de zandweg woont?”

„Ja, mijnheer,” zei Jan.

„Nou, blijven jullie hier dan even bij je vriendje. Ik kom direct terug.”

Ze bleven stilletjes bij Joop staan en waagden het bijna niet, zich te verroeren. Ze moesten maar steeds naar Joop kijken. Hij was nog erg bleek, — maar toch leek het of er weer meer kleur op zijn wangen kwam. Maar Joop

zei nog niets. En het was, of hij ook nog niets zag. Alleen zijn borst ging op en neer. Daaraan kon Jan zien, dat hij leefde.

Daar kwam de man al weer aan. Hij had een groote kruiwagen gehaald en trok die tegen de steile helling op. Toen kwam hij terug, — nam heel voorzichtig Joop in zijn armen en droeg hem ook naar boven. Jan en Kees klauterden hem achterna. Kees zou nog wel graag zich een keertje hebben willen laten glijden. Maar hij durfde niet.

De man trok zijn jas uit, spreidde die uit in de kruiwagen en legde Joop er voorzichtig op. Toen ging het door het heidepad naar het dorp toe.

Toen ze bij het bordje kwamen met de woorden: „Verboden Terrein”, zei de man: „Hebben jullie dat bordje niet gezien?”

„Jawel, mijnheer,” zei Jan bedeesd.

„Zoo,” gromde de man.

„Gelukkig,” dacht Jan, „hij praat er niet meer over.”

Zwijgend liepen ze achter de kruiwagen aan. Wat was dat een andere tocht dan vanmiddag, toen ze heen gingen. — Een droevige terugtocht.

„Zou dit nu de straf van God zijn,” dacht Jan, „omdat wij op dat verboden terrein zijn gegaan?” . . . En hij nam zich ernstig voor om zoiets nooit meer te doen.

2. BIJ MARIE VAN DEN DOKTER EN KEES JES GRIEZELIG CADEAU

Ach, wat duurde die tocht toch lang. De man achter de kruiwagen liep ook zoo langzaam. Hij zocht steeds de meest vlakke paadjes op, zoodat het zoo weinig mogelijk stootte voor Joop.

Plotseling keerde de man zich om. „Zeg es even, kwâ-

jongens, gaan jullie es gauw dwars over naar het dorp. En bel eens bij den dokter aan en vraag of hij onmiddellijk bij Verschuur komt! Begrepen?" Zijn stem klonk weer barsch.

„Ja, mijnheer,” zei Jan. „Kom gauw, Keesje!” Samen draafden ze, zoo hard ze konden, dwars door de heide, recht op het dorp aan. Nu en dan struikelden ze over een hooge heidepol of stapten ze in een kuil. Maar ze bekommerden er zich niet om. „’t Geeft niks,” dacht Jan, „’t geeft allemaal niks, dat ik val.” Weer viel hij en schaafde zijn gezicht aan de harde heidestronken. „Goed zoo,” dacht hij, „dat is verdiend.” Z’n gezicht schrijnde pijnlijk en toen hij er langs streek, had hij bloed aan zijn hand. Een groote schram liep er over zijn wang. „Dat geeft ook niks,” dacht hij, „laat maar bloeden.” Hij vond het aangenaam, pijn te hebben en te bloeden. Hij zou nog wel veel meer pijn willen hebben, dacht hij. Want was alles niet zijn schuld? Hij had Joop aangespoord om mee te gaan. Joop had niet gewild. En hij had hem nog wel „bangerd” genoemd. En nu had Joop dat ongeluk!... Bij die gedachte schoot hem weer een brok voor de keel. De tranen brandden hem in zijn oogen. Hij kneep de vuisten samen. Nee, niet huilen nu! Ze waren zoometeen in het dorp. Hij beet zich op de tanden....

„Kom, Keesje,” zei hij, „nòg eens op een draf.”

„Ik kan niet meer zoo hard,” klaagde Kees.

„Nou, goed dan, wij zijn er zoo.”

Daar waren ze al bij het groote doktershuis. Ze gingen het hek door en over het grintpad door de mooie tuin. Hijgend klommen ze op de hooge hardsteen stoept. Hel klingelend klonk het geluid van de bel door de lange gang. Even daarna hoorden ze Marie, de meid, door de gang sloffen. — Met schrik herinnerde Jan zich even, hoe hij Marie de vorige winter met een sneeuwbal tegen haar

hoed gemikt had, zoodat deze geheel scheef op haar hoofd stond.

Daar ging de deur open.

„Zou ze 't nog weten van die sneeuwbal?” dacht Jan.

„Zoo jongens, wat is er?” vroeg Marie.

Jan slikte een paar keer. Ach, wat was hij van streek. Toen, hortend en stootend: „Of de dokter direct bij Verschuur kwam.”

„Bij Verschuur?” lijsde Marie, „waar woont die?”

„Daar ginds!” zei Jan en dacht er in z'n verlegenheid niet aan, dat Marie nu nog niets kon weten.

„Daar ginds?” vroeg Marie geduldig, „waar is dat dan?”

O, foei, wat was Jan toch van streek. Hij kon wel huilen. Gelukkig, daar kwam de dokter zelf door de gang.

„Dag jongens,” zei hij vriendelijk, „wat is er?”

„Of u bij Verschuur kwam, dokter!” stotterde Jan.

„Bij Verschuur? Wie is er dan ziek?”

Toen zakte al Jan z'n moed ineen. Hij wou vertellen van Joop, maar kon geen woord uitbrengen. Heete tranen sprongen uit zijn oogen en rolden over zijn bezweete en bebloede wangen. Hij snikte het uit van verdriet.

„Maar, beste jongen,” zei de dokter vriendelijk, „wat scheelt er aan? En wat zie je er uit! Kom maar eens binnen, hoor!”

Hij nam Jan bij de schouder en Keesje bij de hand en bracht ze naar de wachtkamer.

„En vertel nu maar eens op,” moedigde de dokter aan, toen ze beiden op een stoel zaten.

De dokter had zulke vriendelijke zachte oogen, vond Jan. Net als moeders oogen. Hij nam z'n zakdoek, veegde met een paar ferme halen oogen en neus schoon en vertelde met veel horten en stooten den dokter het geheele verhaal. Deze luisterde ernstig toe en zei: „Zoo, zoo, dat was heel gevaarlijk werk van jullie. Wisten jullie dat niet?”

„Nee, dokter!” bekende Jan, „maar wij doen ’t ook nooit meer!”

„Dat is ook maar het beste,” oordeelde deze. „En nu zal ik Marie eens even zeggen, dat ze jullie schoon wascht. Jongen, jongen, wat zie je er uit!”

De dokter ging heen en liet de jongens alleen.

„Lieve man, hè Jan,” zei Keesje.

Jan knikte maar.

Daar kwam Marie al met een teil water en een handdoek. „En kom nu maar eens bij me, jongen,” zei ze en trok Jan naar zich toe. Ze wiesch het bloed en zweet van zijn gezicht en bette zijn oogen.

„Ziezoo, nu ben je een heel andere jongen geworden. En nu de kleine jongen. Hoe heet je?”

„Ik heet Keesje,” zei de dikkerd. „Lekker frisch,” vond hij, toen hij het koude water aan zijn bolle wangen voelde.

„Kijk es, al klaar,” zei Marie, toen de jongens netjes en schoon voor haar stonden. „En ga nu maar eens mee naar de keuken. Ik geloof, dat ik nog wel wat voor jullie heb.” Beschroomd liepen ze achter Marie door de lange gang naar de keuken. „Oei, wat glad is die gang en wat ruikt het toch raar bij een dokter,” dacht Keesje.

„Als ze maar niet over die sneeuwbal begint,” peinsde Jan. „Dat zou vervelend zijn.”

Zoo kwamen ze in de keuken. „Wat glimt hier alles,” vond Kees en zette zich op het uiterste puntje van een stoel neer.

„Kijk nu eens wat ik hier voor jullie heb! Eet dat nu maar eens fijn op!”

„O Jan, aardbeien,” glunderde Kees, „fijn, zeg.”

Jan glimlachte even, maar dacht: „Hoe kon ik die goede Marie toch met een sneeuwbal gooien en er zoo’n pret over hebben.”

Keesje was geheel verteederd en vond Marie een van de

liefste mensen, die hij ooit gezien had. Graag zou hij Marie ook wat geven. En, terwijl hij van de aardbeien zat te smullen, peinsde hij, wat hij Marie zou kunnen geven. Plots flitste een gedachte door zijn brein. Zijn hagedis!... 't Was wel jammer, dat Juf deze nu niet zou krijgen, maar Marie was ook zoo goed voor ze.

Jammer, zijn schaaltje met aardbeien was leeg.

„Hè, lekker,” gromde hij voldaan, toen er geen spoor van de aardbeien meer te ontdekken viel.

„En nu gaan wij naar huis, hè Kees?” zei Jan.

„Ja,” zei Kees, „naar huis. Maar ik wil juffrouw nog wat geven voor de aardbeien.”

„Zoo, zoo,” lachte Marie, „en wat is dat dan wel?”

Geheimzinnig tastte Kees in zijn broekzak, trok zijn vuile zakdoek er uit, greep toen nog eens en met een hartelijk: „Asjeblijft, juffrouw,” legde hij de hagedis in Marie's mollige handen. Met een innig vergenoegd gezicht keek hij Marie aan. Wat zou ze wel zeggen van die schat, die hij haar zoo noode afstond?

Maar ach, wat een teleurstelling.

Toen Marie het koude, kriebelende beest in haar handen voelde, wierp ze het met een kreet van afschuw op de grond.

„O, jij brutale rakker,” beet ze Keesje toe, „hoe durf je?”

Keesje stond verplet. — „Brutale rakker,” had Marie gezegd. En hij had het zoo vriendelijk gemeend. Hij kon niets meer zeggen. Verraderlijk begonnen zijn lippen te trillen. Zijn oogen werden vochtig en een paar dikke tranen rolden over zijn bolle wangen. Stokstijf



44 P. d. v.

stond hij Marie maar aan te kijken.

Marie bleef zoo ver mogelijk uit de buurt van de hagedis, die op de keukenvloer van zijn vrijheid genoot. Ze stond op het punt, Keesje nog meer booze woorden toe te voegen, toen ze plotseling zijn ontsteld gezicht en zijn tranen opmerkte.

Dat was te veel voor haar goedhartigheid. Ze kwam naar Keesje toe. „Wat is er nou, m'n jongen?” vroeg ze vriendelijk.

Toen kwamen er nog meer tranen. Hakkelend vertelde hij, hoe hij de hagedis voor de Juf van school wilde bewaren. Maar nu had hij van Marie aardbeien met suiker gehad en wilde haar daarvoor iets geven. „En ik meende,” hikte hij, — „dat juffrouw hem wel graag.... wou hebben.... en nu zegt juffrouw.... „brutale.... rakker.””

Marie zat er danig mee verlegen. — Wat had ze een spijt, dat ze den kleinen jongen zoo slecht had begrepen. Maar, daar kreeg ze een goed idee.

„Weet je wat, Keesje,” zei ze, „ik wil de hagedis wel graag hebben. Maar ik ben er een beetje bang voor, zie je! Wil jij me nu wel een plezier doen?”

Ja, dat wou Keesje wel. Zijn tranen hielden direct op te vloeien.

„Moet je eens hooren, Kees. Die lekkere aardbeien, die je zoeven gehad hebt, groeien hier achter in de tuin. En daar zijn heel veel van die kleine slakjes, die de aardbeien opeten. Vind je dat niet ondeugend?”

Ja, dat vond Kees ook lang niet in orde.

„En nu lust deze hagedis heel graag slakjes. Als wij hem nu naar de aardbeien brengen, dan eet de hagedis de slakjes op en kunnen deze de aardbeien niet meer vernielen.”

Nu ging Keesje een licht op. „Zal ik hem dan maar even

naar de aardbeien brengen, juffrouw?" vroeg hij be-deesd, bang om het weer verkeerd te doen.

„Als je dat doet," zei Marie, „dan vind ik je een lieve jongen."

Dat karweitje vond Kees maar een kleinigheid. Hij griste de hagedis van de vloer en hield hem stevig vast in z'n knuisten. Marie griezelde. „Hoe durft zoo'n jongen toch," dacht ze.

Parmantig stapte Kees achter Marie aan, de tuin in. Tus-schen de aardbeiplanten liet hij de hagedis loopen. In een oogwenk was het diertje tusschen de bladeren ver-dwenen.

„Is 't zoo goed, juffrouw?" vroeg Kees, en zijn geheele gezicht was weer één zonnige glimlach.

„Ja hoor, jij bent een beste jongen," prees Marie.

Jan was niet op z'n gemak. Hoe langer hij in de keuken zat en Marie's goedheid ondervond, hoe meer het stem-metje daarbinnen sprak: „'t Was toch valsch van je, Jan. Zoo'n goed mensch. 't Was erg leelijk van je, met die sneeuwbal. En dan, Marie is ook zoo jong niet meer."

Die stem daarbinnen was erg lastig voor Jan. En hij dacht: „Marie is het immers al lang weer vergeten. Ze zal er niet eens meer aan denken. Je kon het in alles wel merken. Misschien weet ze niet eens, dat ik het gedaan heb."

„Ja maar," zei de stem daarbinnen weer, „dat geeft niets. *Jij* hebt het gedaan. En nu heb jij je door haar zoo vriendelijk laten behandelen. Jij hebt aardbeien van haar aangenomen. — Foei, wat leelijk van die sneeuw-bal."

't Was Jan of die sneeuwbal reuzegroot geworden was en of die Marie heel veel pijn gedaan had.

Vervelend! Hij wilde er niet meer over denken. O, wat moest hij daar even lachen om die hagedis. Wat keek

Marie benauwd en wat schreeuwde ze angstig. Maar nu was ze weer bij zijn broertje en droogde Keesje's tranen af. Wat sprak ze vriendelijk met hem. Wat was ze toch een goede vrouw.

„Hoe heb je het toch wel kunnen doen, Jan,” zei de stem daar binnen.

Jan ging niet mee de tuin in. Hij bleef maar in de keuken zitten op zijn stoel en keek naar de grond.

Daar kwamen ze al terug, Marie met Keesje.

„Kom Jan,” zei Kees, „wij gaan naar huis.”

„Ja,” zei Jan. Maar hij bleef stil zitten.

„Scheelt er nog wat aan?” zei Marie vriendelijk. „Je kijkt zoo bedrukt, jongen!”

„O, die akelige tranen,” dacht Jan, „daar komen ze weer.” Hij slikte ze weg en zei heel zachtjes, met de oogen naar de grond gericht: „Juffrouw, ik heb er zoo'n spijt van.”

„Waarvan, jongen? Van je vriendje? Die zal wel gauw weer beter zijn, hoor.”

„Nee, juffrouw, van die sneeuwbal”

„Watte? van die sneeuwbal? Welke sneeuwbal?” vroeg Marie verwonderd.

„Waar u deze winter mee bent gegooid Dat deed ik. Maar ik zal het nooit weer doen, juffrouw.”

„Ach jou rare jongen,” lachte Marie. „Heb jij daar nu nog last van? Da's toch niks erg geweest!”

„Ja maar,” hield Jan vol, „u bent nu goed voor ons geweest.”

„Nee maar, hoor dien jongen eens aan, dat moet ik den dokter vertellen,” schaterde Marie. „Heusch, jongen, dat is niet erg geweest, hoor. En als je me nu belooft, dat je nooit meer oudere menschen met sneeuwballen zult gooien, dan zal ik er nooit meer aan denken, hoor!”

„Nooit meer,” beloofde Jan beslist. „Nee, juffrouw, nooit meer.”

„Kom, Jan,” zei Kees en trok Jan aan zijn mouw, „nu gaan wij naar huis.”

Even daarna stonden ze op de weg en keken nog eens om naar het groote doktershuis.

„Lekkere aardbeien met suiker, fijn,” zei Keesje en smakte met z'n lippen.

Jan zei niets, maar binnen in hem was er een stille blijheid bij al het verdriet van deze dag.

3. TOEN DE JONGENS THUIS KWAMEN

„Woont hier Verschuur?” klonk een zware stem aan de achterdeur.

Moeder Verschuur kwam uit de keuken, waar ze druk bezig was. Wie zou daar wezen?

„Goedendag,” zei ze.

Een groote man met een werkpak aan en zware kaplaarzen vulde bijna de geheele deuropening.

„Goedendag, juffrouw, woont hier Verschuur misschien?” herhaalde de man z'n vraag.

„Ja mijnheer! moet u m'n man hebben?” vroeg juffrouw Verschuur.

„Nee, da's niet noodig,” klonk weer de zware stem, „maar ik — ik — eh — uw zoontje heeft een klein ongelukje gehad, weet u. Dien kom ik brengen!”

Het was moeder Verschuur of ze door de grond zonk, Het schemerde haar voor de oogen.

„Joop!” kreet ze handenwringend, „wat is er met hem?”

„O, heelemaal niet erg, hoor!” suste de man, „wacht maar even!”

De man stapte naar zijn kruiwagen, die hij naast het huis voorzichtig had neergezet en kwam meteen terug

met Joop in zijn armen. De arme jongen was geheel slap. „Maak u maar niet ongerust, juffrouw!” zei de man. „Hij is enkel maar wat flauw. Kan ik hem hier op bed leggen?”

Och, wat was moeder Verschuur ontdaan. Ze snelde naar de kamer, wierp de deuren van de bedstee open.... „Leg hem hier maar neer,” zei ze, over al haar leden bevend.

Behoedzaam legde de man Joop neer op het bed.

„Ziezo,” zeide hij, „’t is heelemaal niet erg, hoor! Kijk, daar komt de dokter al. Die zal u wel zeggen wat hem mankeert.”

Het volgende oogenblik was de dokter in de kamer. Moeder Verschuur zag alles als in een droom. Verslagen zat ze op een stoel en merkte nauwelijks wat de dokter deed. Toen hoorde ze plotseling een stem uit de bedstee: „Moeder!”

’t Was Joop’s stem.

Met één stap stond ze voor de bedsteê en.... ja, Joop kende haar weer. — Daar klonk de vriendelijke stem van den dokter: „Ik feliciteer u, juffrouw Verschuur. De jongen is er buitengewoon goed afgekomen. Hij heeft niets gebroken. Het had veel erger kunnen zijn. — Een paar dagen in bed houden, hoor. En dan zal hij wel weer kunnen stoeien en ravotten.”

„Heere, ik dank U!” zuchtte moeder Verschuur en liefdevol keek ze naar haar jongen.

Inmiddels was ook Verschuur thuisgekomen. Het zweet gutste van z’n gezicht. Zoo hard had hij gefietst. Hij was in de buurt aan het werk geweest en zag den dokter naar zijn huis gaan.

Juist hoorde hij de woorden van den dokter, toen hij binnentrad. „Gelukkig!” bracht hij uit. O, wat was hij bezorgd geweest. „Maar, vertel toch eens, wat is er eigen-

lijk gebeurd? En gaat u toch zitten, dokter en u ook, mijnheer!”

„Dat zal ik u vertellen,” sprak de man, terwijl hij zich op een stoel neerzette, die moeder hem aangaf. „Ik ben opzichter bij de nieuwe kanaalwerken, moet u weten. Nu wordt er Zaterdagmiddags niet gewerkt. Maar ik ga dan wel eens het werk langs om te zien of er soms menschen loopen, die er niets te maken hebben.

Terwijl ik daar liep, hoorde ik plotseling jongensstemmen. Ze gilden en schreeuwden: Help, help! Ik dacht: daar gebeurt een ongeluk, en zoo hard als ik kon, liep ik op het geluid af. En ja, — daar zag ik het al. Een groot stuk van de steile kanaalwand was ingestort en twee jongens stonden er bij te schreeuwen. Toen ik vlak bij was, zag ik pas, dat er ook iemand onder het zand lag. Enkel zijn hoofd stak er buiten. Toen ben ik als een razende aan het scheppen gegaan. Ik was juist op tijd. Ik geloof niet, dat ik vijf minuten later had moeten komen. Het is zijn geluk, dat zijn hoofd niet onder het zand gekomen is. Dan was hij niet te redden geweest.”

Moeder huiverde bij die ontzettende gedachte.

„Ik heb hem, zoo gauw als ik kon, uitgegraven en toen een kwartier kunstmatige ademhaling toegepast. Gelukkig gaf hij weer teekenen van leven. Toen heb ik hem op een kruiwagen gelegd en hem zoo hier gebracht. Dat is alles!”

Vader had met bevend hart het verhaal aangehoord en in stilte dankte hij God voor deze hulp ter rechter tijd. Geroerd reikte hij den opzichter de hand en zei: „Mijnheer, ik kan u niet genoeg danken voor uw hulp!”

De opzichter haalde de schouders op en mompelde:

„Geen dank, hoor. Dat is plicht. Ik kan zoo'n jongen toch niet laten omkomen. Gelukkig maar, dat hij er niets van overhoudt.”

Joop was in slaap gevallen en lag nu, rustig ademend, tusschen de kussens....

Toen de opzichter langs het karrespoor weer zijn weg zocht door de heide, en de dokter was vertrokken, knielden vader en moeder Verschuur voor het bed van hun eenigen jongen neer en dankten den Heere voor de wonderbare redding van Joop.

Juist liet de torenklok zes dreunende slagen hooren, die ver weg galmden over de heide, toen Jan en Kees thuis kwamen.

Hoe dichter zij hun huis naderden, des te minder gevoelde Jan zich op zijn gemak. Er zou wel wat op zitten voor ze, dacht hij. — Keesje bekommerde er zich echter niet veel over. Hij babbelde aan één stuk door over de goede Marie en de aardbeien met suiker, waarvan ze gesmuld hadden. Met lood in zijn schoenen opende Jan het draaihekje en liep over het roodsteenen straatje naar de achterdeur. Daar stond vader in de tuin.

Keesje snelde direct naar vader toe en jubelde:

„Vader, wij hebben aardbeien gehad met suiker. Bij Marie van den dokter!”

„Zoo, zoo, m'n jongen,” zei vader, doch zijn stem klonk heel ernstig.

Jan was bij de achterdeur blijven staan en wachtte op vader, die uit de tuin naar hem toekwam.

„Dag Jan,” zei vader.

„Dag Vader,” zei Jan, maar zoo zachtjes, dat vader het nauwelijks hooren kon.

„Ga maar eens even mee,” zei vader, en ging het huis binnen.

Achter vader ging Jan de schuur en de gang door naar de „mooie kamer”, waar ze enkel 's Zondags komen mochten.

„Vader zal alles wel reeds weten,” dacht Jan.

„Vertel me eens, Jan,” begon vader, „wie van jullie drieën wilde nu naar dat verboden terrein om te spelen?”

Vaders stem klonk heel ernstig, maar zijn oogen stonden niet boos. 't Was Jan zelfs, of vaders stem trilde en zijn oogen erg bedroefd keken.

Jan durfde vader bijna niet aanzien, toen hij heel zachtjes zeide: „Ik, Vader!”

„Dat dacht ik wel,” zei vader, „en Joop zei zeker, dat hij het liever niet deed, hè?”

„Ja, Vader,” zei Jan, heel bedeesd.

Toen was vader even stil. Het was een benauwende stilte.

„O,” dacht Jan, „wat is het hier nu akelig stil. Waarom slaat Vader mij niet. . . . Toe nou, Vader, sla er nou op. Ik heb het immers verdiend. En ik zal niet huilen, maar ik zal zeggen: Sla nog maar harder. Toe maar, sla maar zoo hard u kunt, want het is alles mijn schuld. Ik heb nog veel meer verdiend.”

Zóó dacht Jan, maar nog sprak vader niet. . . .

Toen begon vader weer te spreken. Maar wat klonk zijn stem verdrietig.

„Oh, m'n jongen,” zei vader met trillende stem. „Wat heb je me dáár een verdriet mee gedaan!”

Weer zweeg vader. — Nu werd het Jan te machtig. Heete tranen brandden in zijn oogen, stroomden over zijn gezicht.

„Nu is mijn groote jongen de oorzaak geweest, dat Joop bijna verongelukt is,” begon vader weer. „En dat door je ongehoorzaamheid. O, foei, wat vind ik dat vreeselijk. Stel je toch eens voor, dat God niet tijdig hulp gezonden had. Dan had Verschuur nu geen zoontje meer gehad.” Het werd te veel voor den armen Jan. Snikkend liep hij naar vader toe, legde zijn hoofd op vaders schouder en bekende: „Oh, Vader, — ik heb er. . . . toch zoo'n. . . .

spijt van.... Ik zal.... nooit meer.... ongehoorzaam zijn! Ik was zoo bang, dat Joop sterven zou!" fluisterde hij door zijn tranen heen, „maar ik heb gebeden: Heere, help Joop toch.... En toen kwam die man. — Als Joop nu maar weer beter wordt."

En bij die gedachte kwamen weer de tranen. Hij snikte, dat zijn heele lijf schokte tegen vaders schouder.

„'t Is mijn schuld; o Vader, allemaal mijn schuld!" kreunde hij.

Vader kwamen de tranen in de oogen.

Zou hij geen verdriet hebben, nu zijn lieve oudste jongen zulk een berouw had? Ja, vader kon ook wel mee huilen met zijn jongen.

Maar ook was vader in zijn hart verheugd. Want hij wist, dat Jan waarlijk berouw had over zijn zonde. En als er werkelijk berouw is, dan kan God vergeven. Vader wist, dat die tranen van berouw goed waren voor zijn jongen. Zacht legde hij de hand op het hoofd van zijn oudste en streefde zijn haar.

„En nu weet je wel, Jan," sprak vader zacht, „tot Wien je gaan moet met je schuld, hè?"

„Ja, Vader," fluisterde Jan.

Hij wist het wel, dat hij tegen God gezondigd had. En den Heere moest hij vergeving vragen.

En zoo knielde hij neer aan vaders knieën, vouwde zijn handen in vaders groote handen en bad zachtjes:

„Lieve Heer, wilt U mij alstublieft vergeven, dat ik zoo ongehoorzaam was, en — en — wilt U Joop alstublieft weer beter maken, en — enne — wilt U mij helpen om steeds gehoorzaam te zijn.... Amen."

Toen stond hij op. Vader zag hem liefdevol aan. Wat hield hij toch veel van zijn grooten jongen.

„Ga nu maar gauw naar de keuken," raadde hij hem aan, „en wasch je oogen wat af!"

Toen Jan zich gewasschen had, zag hij moeder terugkomen van Verschuur. Zij was zeker naar Joop wezen kijken. — Kijk, nu sprak ze met vader. Vader vertelde zeker van dat — in de voorkamer. — En Jan was er dankbaar voor.

Toen moeder in de keuken kwam, nam ze zijn hoofd tusschen haar handen en keek hem diep in de oogen.

„Nu Jan,” zei ze, terwijl ze hem op zijn voorhoofd kuste, „Joop zal wel gauw weer de oude zijn, hoor. De dokter is er geweest en Joop had niets gebroken. Misschien kan hij Dinsdag al weer met jullie spelen.”

„O, fijn,” zei Jan zacht, „wat gelukkig, hè Moeder?” En stilletjes dacht hij: „Daar zal ik den Heere vanavond voor danken als ik naar bed ga.”

4. JAN VINDT EEN SCHUILPLAATS IN HET NETELHUISJE

Jan van Donk verveelde zich gruwelijk.

Hij was 's morgens al eens naar Joop geweest, maar juffrouw Verschuur zei: „Nee Jan, het is nog maar Maandag. Zondag en Maandag moet Joop nog rust houden, heeft de dokter gezegd. Morgen misschien!”

Hij had echter nog wel even bij Joop mogen kijken. Gelukkig, Joop zag er weer heel gewoon uit. Hij had zelfs in het geheel geen pijn meer. . . . Maar daar bij Joop te zitten in de benauwde, warme achterkamer. . . . daar was al gauw de aardigheid af.

Toen was Jan maar weer naar huis gegaan, had voor moeder al de schoenen gepoetst, waar hij anders altijd een hekel aan had.

Daarna was hij maar een beetje in de tuin gaan wieden. — Het eene was echter al vervelender dan het andere. — Was Keesje er nu maar. Maar die was ook weg.

Keesje mocht vandaag met vader naar grootmoeders

dorp, waar vader een karwei had. De geheele dag mocht Kees bij grootvader en grootmoeder spelen. Heerlijk had hij het gevonden. Eerst bijna een uur achter op vaders fiets rijden, — dan de heele dag bij opa en oma op visite en dan 's avonds hetzelfde eind op de fiets terug. Keesje had vanmorgen de pret niet op gekund.

Vervelend was het ook 's middags aan tafel geweest. Moeder en hij hadden het heel wat prettiger gevonden, als vader en Keesje er ook geweest waren.

„Weet je, wat jij wel eens kon doen, Jan?” zei moeder opeens. „Je moest maar eens in de winkel van Jansje Wouters een paar pakken zeepoeder gaan halen. Morgen heb ik waschdag.”

Dat leek Jan niet verkeerd. In een oogenblik was hij het hekje uit en op het zandweggetje, dat naar het dorp voerde.

Het was snikheet op de zandweg. De zon stond hoog aan de hemel. Er was geen wolkje te bekennen en geen zuchtje wind bracht eenige verkoeling. De koeien in de weide, tegenover het huis van Van Donk, lagen lui tegen de grond. De musschen, die anders met luid gepiep en getjilp elkander achternajoegen, zaten nu loom in de elzestruiken langs de zandweg.

't Was overal stil en warm, gloeiend warm. Alleen in het gras aan de slootwal sjirpten de krekels.

Langzaam slenterde Jan voort. Nu en dan schopte hij met zijn rechtervoet het mulle zand op en joeg groote stofwolken voor zich uit.

„Hè,” dacht hij, „wat heerlijk om nu eens te gaan zwemmen.”

Jammer, dat vader nu niet thuis was. Als vader meeging, dan zou hij wel mogen!

Hij klom op een hek van de weide en rekte z'n hals. Van daar kon hij precies het fijne plekje zien. Daar tegen-

over hun huis begon het weidepad langs de breede sloot. Deze sloot werd steeds breeder en breeder en mondde eindelijk uit in de plas, die hij ginds zag. — Ja, — en daar aan het eind van de sloot, op de hoek, daar gingen zij dikwijls met vader heen. Joop en Kees en hij.

Jan genoot, toen hij er aan dacht, hoe heerlijk ze daar konden spartelen in het koele water.

Hij klom nog wat hooger op het hek en steunde zich aan een overhangende tak van een elzestruik. Hè, wat wiebelde dat. — Maar nu kon hij het ook heel duidelijk zien. — Daar, iets verder naar rechts, lag de oude woon-schuit van „zwarte Jorris”. En daar, ja, daar was de zwemplaats, — even voorbij dat hooge riet. — En kijk, — daar waren ook jongens aan het baden. Hij zag hun blanke blinkende ruggen telkens boven komen en onder duiken. Hij kon de rakkers hier hooren schreeuwen en joelen. Heerlijk! — Wat zou ie er graag bij zijn. . . .!

Als vader vanavond eens niet zoo laat terugkwam, dan zou hij vader vragen er met hem heen te gaan.

Maar plotseling schoot hem te binnen, dat Joop dan niet mee kon. Dat was jammer. — Nou, — dan zou hij het morgenavond vragen. Dàn zou Joop zeker wel kunnen. Met een groote sprong wipte hij van het hek, en slenterde verder naar het dorp.

Terzijde van de zandweg, aan de rand van het dorp, stond een klein huisje. Het was zóó klein, dat het lage dak geheel schuil ging achter een hoog opschietende doornheg. Als het zomer was, woekerde op het geheele erf en in de tuin een dicht veld brandnetels. Daarom noemden de dorpingen 't het Netelhuisje.

Het Netelhuisje was reeds heel oud. De oudste inwoners van het dorp hadden het nooit anders gekend dan als een heel oud huisje.



Hij krom nog iets hooger op het hek.

Netelhuisje had het echter niet altijd geheeten. Die naam kreeg het pas later.

Eens was het huisje netjes onderhouden. Toen groeiden er geen brandnetels, maar mooie bloemen in de tuin. Ook de heg was laag afgesneden. Toen was het een vriendelijk oud huisje, zooals het daar stond tusschen de bloemen. Maar nu!... De muren waren verweerd en op enkele plaatsen iñgestort. En de bressen had men met heideplaggen zoo goed mogelijk weer gedicht. De rafelige gordijntjes voor de kleine ruitjes waren bijkans zwart van vuil en ouderdom.

Van de weg af kon men weinig van het huisje zien. Door een kleine opening in de hooge heg kwam men, over een smal paadje tusschen de brandnetels door, aan de verve-looze deur, die half uit haar hengsels hing.

Jan griezelde, als hij des winters bij avond langs het Netelhuisje moest. Het leek zoo spookachtig met het flauwe petroleumpitje achter de lage venstertjes.

Want het hutje was ook bewoond. Hier woonde kleine Betje met haar oude moeder.

Wie kleine Betje was?

Dat wist eigenlijk niemand. Ze woonde al jaren in het dorp. Maar van waar ze kwam, kon niemand gewaar worden.

Jaren geleden, toen het Netelhuisje nog een vriendelijk huisje was, met veel bloemen in het tuintje, woonde er de klokkeluiders, die tevens koster en doodgraver was geweest. De oude man was ongeschikt geworden voor zijn werk door hooge leeftijd. Echter werd hem het huisje aan de rand van het dorp door de gemeente afgestaan, om zijn laatste jaren daar te wonen, met zijn oude doove vrouw.

Kort na elkander werden de klokkeluiders en zijn vrouw

uitgedragen naar de doodenakker, waar hij zelf zoo menig graf had gedolven.

De dorpelingen bespraken met elkander, wie nu in het leeggekomen huisje van de gemeente zou gaan wonen. In het dorp zelf waren echter geen behoeftige oudjes, die daarvoor in aanmerking zouden kunnen komen. Zoo verdiepte men zich in allerlei gissingen, toen op zekere dag een boerenwagen door het dorp kwam gereden. De paarden waren vermoeid en vlokken schuim stonden op hun flanken. Op de wagen lag eenig schamel huisraad. Een wrakke tafel, een oude kast, een roestige kachel, wat beddegoed en enkele stoelen. De dorpelingen waren aan de voordeur gekomen om het armoedig stel na te zien. En vol verwondering merkten ze tusschen het huisraad twee vrouwen op. — Een der vrouwen was reeds oud en leek wel ziekelijk. Ze lag in het beddegoed neergevlijd. De andere vrouw leek jonger.

Maar ach, wat zag ze er ongelukkig uit. Ze was totaal vergroeid en niet grooter dan een meisje van acht jaar. En toch leek ze wel veertig of vijftig jaar oud. . . .

Voor het leegstaande huisje van den klokkeluiders werd halt gehouden. Eerst werd het beddegoed uitgeladen; en toen volgde behoedzaam het oude moedertje.

Binnen een half uur tijds was de wagen leeg geweest en werd rechtsomkeert gemaakt. Bij de herberg in het dorp werd uitgespannen. De paarden werden gevoederd en gedrenkt. Toen nam de voerman in de gelagkamer plaats om zelf z'n brood te nuttigen en een glas bier te drinken. De nieuwsgierige waard brandde van verlangen om te weten, wat het toch voor een vrachtje was dat de voerman in het dorp had gebracht. Maar met al zijn vragen was de herbergier niets wijzer geworden. Alleen kwam hij te weten, dat de voerman reeds vijf en dertig kilometer had gereden die dag en nu dus nog vijf en dertig

kilometer terug moest. Doch — van welk dorp hij kwam en hoe zijn passagiers heetten en wat voor menschen het waren — dat alles kon de waard niet uit hem krijgen. Die middag schenen de dorpelingen een geweldige dorst te hebben. Want de geheele middag zat de gelagkamer vol. Allen wilden het naadje van de kous weten en dachten in de herberg het fijne van de zaak gewaar te kunnen worden.

De waard glunderde en schonk heel wat glazen bier. . . . doch de nieuwsgierigheid der dorpelingen kon hij niet bevredigen.

Zoo waren dagen lang de nieuwe bewoners van het huisje aan de zandweg het onderwerp der gesprekken in het dorp. Maar de tijd ging voort en de dorpelingen berustten er eindelijk in, dat het geheim van de vreemde vrouwen voor hen niet werd ontsluitend.

Alleen in de winkel van Jansje Wouters werd er nog druk gepraat door de verzamelde huisvrouwen.

En Jansje had daarbij soms alle moeite om het juiste gewicht te geven. Zelfs vergat zij soms bij het praten geheel om het schepje overwicht in de zak met rijst te doen. En eens, toen allen het weer zoo druk hadden over de oude vrouw, — en de vrouw van den wagenmaker opperde, dat het oude mensch wel vijf en tachtig jaar kon wezen, toen had Jansje van de weeromstuit vijf en tachtig centen opgeschreven voor een pondje suiker van vijftien en dat juist op het briefje van de gierige onderwijzersvrouw. Dat was een opschudding geweest in het kleine winkeltje en Jansje had zich uitgeput in verontschuldigen en dat het „heuschlijk niet met opzet gebeurd was.” De vreemde vrouwen uit het huisje van den klokkelouder waren er geheel bij vergeten. —

Echter, — Jansje had nog een nieuwtje en wist de echtgenoot van den onderwijzer direct weer in een goede

stemming te brengen door haar toe te voegen:

„En weet u al, juffrouw Been, hoe de dochter heet?”

Dat kon juffrouw Been tot haar spijt niet zeggen.

„Nou,” deed Jansje gewichtig en zette de handen in de zij, „ik weet het. Ze heeft het mij gisteren verteld. Ze heet Betje!”

„Betje!” herhaalden de vrouwen als uit één mond. „Die kleine Betje,” meende de molenaarsvrouw nog meêlijdend te moeten opmerken.

En van die dag bleef het kleine Betje in de dorpsmond. Maar hoe Jansje Wouters haar best deed, om meer nieuws van kleine Betje gewaar te worden, — het gelukte haar niet. Zelfs ging ze zoover om Betje eens in haar kleine achterkamertje te noodigen op een kopje koffie. En daar wist ze alleen maar van Betje los te krijgen, dat haar moeder geheel hulpbehoevend was door de „rimmetiek” en dat zij door Betje werd verzorgd. En — dat haar moeder zeventig jaar oud was.

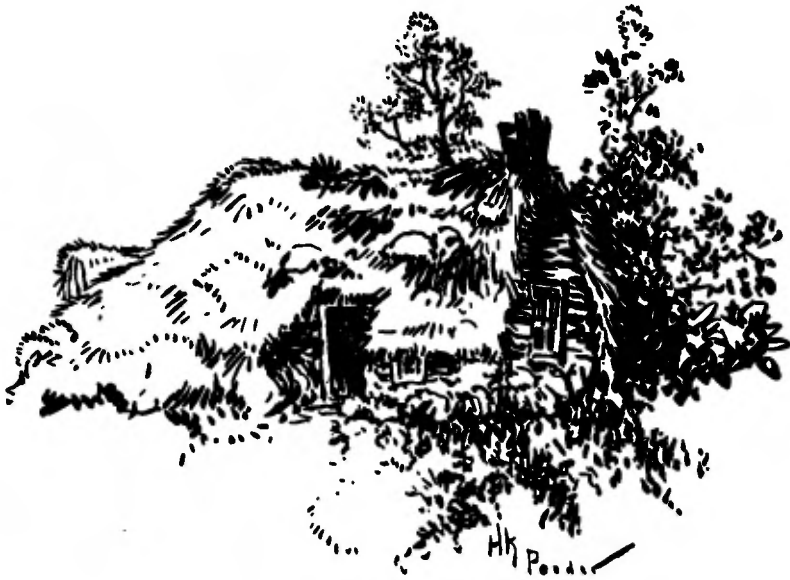
Het liep af en aan in het winkeltje van Jansje Wouters die dag, — want als een loopend vuurtje was het nieuwtje rondgegaan, dat Betje in het achterkamertje bij Jansje koffie gedronken had. Jansje maakte goede zaken en vertelde bij elk pond rijst of suiker, dat ze afwoog, de nieuwtjes, die zij zoo juist van Betje vernomen had.

Zoo gingen enkele weken voorbij, totdat het dorp weer iets nieuws beleefde.

Kleine Betje was in het dorp geweest met een oud rieten wagentje en met een broodmand van bakker Govers er op. Huis aan huis had ze gevraagd, of men brood nodig had.

Dat gaf weer heel wat gepraat in het winkeltje. En met een zeer geheimzinnig gelaat vertelde Jansje, wat zij er van wist.

— Govers was er eerst in het geheel niet voor te vinden



Het Netelhuisje.

geweest. Zijn klanten kwamen vanzelf wel, had hij gezegd. Maar de burgemeester zelf had er werk van gemaakt. Ja, — ze had het gehoord van de vrouw van den onderwijzer, en die had het van de vrouw van den hoofdonderwijzer en die wist het van de vrouw van den secretaris en aan die had de burgemeestersvrouw het zelf verteld.

— Nou, en toen de burgemeester zelf er zich mee bemoeid had, had bakker Govers mopperend toegegeven.

Zoo zagen de dorpingen kleine Betje dagelijks aan hun deuren verschijnen met het oude rieten handwagentje en de broodkorf. En uit medelijden met de stakker en haar behoeftige moeder kocht menigeen geregeld van haar.

Dit alles was geweest in de tijd, toen Jan's vader nog een jongen was.

Nu werd er over Betje niet méér gesproken dan over iemand anders.

Betje hóorde bij het dorp en niemand vond het meer vreemd, haar dwergengestalte door het dorp te zien gaan. Alleen ondeugende jongens scholden haar wel eens uit of gingen er met haar wagentje van door, als ze bij één harer klanten op de stoep stond.

Het oude huisje echter bleef niet meer zoo vriendelijk als toen de klokkelouder er woonde. De bloemen stierven af en, waar men eens een kleurenweelde van goudsbloem en duizendschoon kon bewonderen, daar schoten nu felle brandnetels omhoog in groote menigte.

De mooie, vierkant geschoren heg groeide omhoog, zonder dat iemand ooit de al te welige takken snoeide.

Het huisje verviel en het was of de dreigende brandnetels iederen nieuwsgierige waarschuwden zich niet op het erf te wagen.

Jan van Donk was bij Jansje Wouters geweest. Hij had zelfs in het propere achterkamertje mogen komen om een kopje thee bij haar te drinken. Daarbij nam het vrouwtje de gelegenheid te baat om Jan haarfijn te laten vertellen, hoe het ongeluk met Joop bij het nieuwe kanaal toch wel gekomen was.

En Jan vertelde de geheele geschiedenis. Maar wat er thuis had plaats gevonden, dat zei hij niet. Dat was veel te teer en te heilig, vond hij.

Jansje was echter best tevreden over al dat nieuws. En ze nam zich voor, om aan de winkelende huisvrouwen geen enkele kleinigheid van dit belangwekkende nieuwtje te onthouden.

Toen Jan weer buiten kwam, was de zon schuil gegaan. Een inktzwarte lucht pakte zich ginds boven de heide samen. „Dat wordt onweer,” dacht Jan. Een felle wind kwam over de heide aansuizen en deed achter het dorp de halmen der roggevelden diep neerbuigen. Hij stoeide

met de hooischelven en wierp groote toppen in de lucht. Daar kwam hij over de zandweg. Hoog dwarrelde het stof op. Het leek wel een vuile, gele wolk te zijn, die daar aan kwam tollen.

Nu was de wind reeds bij het dorp.

Hij greep de hooge boomen bij hun dichtbebladerde pruiken, trok die omhoog, drukte ze dan weer neer, schudde ze — en ruischend moesten de boomen met trillende stam toelaten dat de wilde wind met ze solde.

„Bah!” zei Jan en wreef in z'n oogen, „wat een zand!” Stijf kneep hij zijn lippen op elkaar en worstelde met gebogen hoofd tegen de krachtige wind. —

Maar wat was dat? — Ginds, aan het einde van de dorpsstraat, hoorde hij een schreeuw en in het volgend oogenblik.... daar kwam holderdebolder een oud rieten wagentje, een soort kinderwagentje, aanratelen door de verlaten straat. Jan moest lachen om het leuke gezicht. Zoo, zonder dat iemand het duwde, kwam het aangerold in woeste vaart.

En in de verte kwam Betje, „kleine Betje” — zoo hard haar oude beenen haar dragen konden, al schreeuwend „hoo, hoo,” het wagentje nagerend.

Het was zulk een koddig gezicht, dat Jan schaterde van plezier.

Terwijl Betje even bij bakker Govers binnen was en haar wagentje aan de kant van de weg had laten staan, was



.... kwam klein Betje, al schreeuwend „hoo, hoo”.

de wind gekomen, had het karretje aan het rollen gebracht en blies het nu in snelle vaart voor zich uit.

Nog een oogenblik en Jan had het hollende voertuigje gegrepen en tot stilstand gebracht.

Betje was blijven staan en wachtte tot Jan bij haar was.

„Wacht maar, Betje, ik zal hem wel thuisbrengen,” bood Jan aan en krachtig duwde hij het wagentje tegen de felle wind in.

Het viel niet mee, want de wind was aangezwollen tot een storm. Felle bliksemschichten flitsten boven de heide en dof rommelde de donder in de verte. Reeds vielen een paar lauwe, dikke druppels neer.

„'t Wordt zwaar weer, Betje,” schreeuwde Jan achterom. Zóó bulderde de wind en zóó zwiëpten de boomen, dat hij zichzelf nauwelijks kon hooren.

„Ja, ja,” beaamde Betje met schelle stem en repte zich om Jan bij te houden, die hoe langer hoe sneller stapte. Gelukkig, ze waren er. Vlug duwde Jan het karretje door de opening in de heg, — volgde het smalle paadje tusschen de hooge brandnetels, trok de deur open en duwde het wagentje naar binnen.

„Asjeblijft, Betje,” zei hij.

't Was juist op tijd. De regen viel reeds in stroomen neer.

„Je kunt er zoo niet door,” zei Betje, „blijf maar zoo lang hier!”

Jan griezelde wel een beetje, toen hij het halfduistere kamertje binnentrad.

„Ga maar zitten,” noodigde Betje, terwijl ze Jan een wiebelige stoel aanwees, waarvan de mat half versleten was.

Aarzelend nam Jan plaats en keek schuchter om zich heen.

In de hoek van de kamer stonden een paar deuren open, waardoor Jan in een donkere ruimte keek. „Zeker een bedstêe,” dacht hij.

Betje had de buitendeur dichtgetrokken en begaf zich naar de bedstêe. Een zwaar ademen en moeilijk hoesten nu en dan klonk er uit op.

„Hoe is 't nu, Moeder?” vroeg Betje.

Vol verwondering dacht Jan: „Is dat kleine Betje's stem? Zoo vriendelijk en zoo zacht?”

„Is. . . . Jan. . . . daar?” kreunde de zieke.

„Ja, juffrouw,” zei Jan grif, niet begrijpend, hoe de oude vrouw hem kende.

„Nee, Moeder,” antwoordde Betje, en er was een teedere klank in haar stem, die Jan er nooit in gehoord had. „Nee, Moeder, dat is een jongen, die hier komt schuilen voor het onweer.”

Toen begreep Jan, dat het oudje hem niet bedoeld had. Plots werden ze opgeschrikt door een felle bliksem-schicht, gevolgd door een ratelende donderslag.

Jan sprong overeind en trilde over al zijn leden.

Weer klonk de stem van de zieke: „Wanneer. . . . komt. . . . Jan. . . . nou?”. . . .

„Hij zal wel gauw komen, hoor,” troostte Betje. „En hoor eens, Moeder, ik heb ook wat voor u meegebracht. Wat lekkers, — ik zal het straks voor u klaarmaken!”

't Werd noodweer. — Het was of de regen met bakken uit de lucht werd gegoten. Het water raasde op het oude dak, spoelde om de muren, en in de kamer lekte het op ontelbare plaatsen door de zolder. Daartusschendoor flitste het weerlicht en ratelde de donder, nu hier, dan daar, voor, achter, links en rechts.

„Ben je ook bang?” vroeg Betje aan Jan.

„Nee hoor,” zei Jan luchtig.

Het was maar goed, dat het donker was in het huisje,

anders hadden z'n oogen en z'n bleeke kleur haar wel anders verteld.

„Is uw moeder ziek?” waagde Jan te vragen, toen het onweer wat bedaarde.

„Ja,” zei Betje, „heel erg ziek!”

„Is Jan een broer van u?” waagde hij nog eens.

„Ach,” zei Betje ontwijkend, „daar vraagt het oude mensch altijd naar. Ze wordt kindsch.”

„Uw moeder is zeker al oud,” meende Jan.

„Ja, ze is al over de negentig.”

Zoo spoedig als het onweer opgekomen was, zoo snel zakte het ook weer af. Het regende nog zachtjes, maar boven de heide werd de lucht al weer helder.

„'t Is weer over,” zei Jan, „nou ga ik maar. Dag Betje!” Betje liet hem uit.

„Dag beste jongen,” zei ze vriendelijk, „en wel bedankt, hoor.”

Toen Jan naar huis liep, was zijn hart vol vragen. Daar was een geheim in het Netelhuisje. Een geheim over dien Jan, waarnaar de oude moeder steeds vroeg.

Betje was hem erg meegevallen. Ze was zoo vriendelijk tegen haar oude moeder. En, — „beste jongen” had ze Jan genoemd.

En daarmee had ze Jan's hart gewonnen.

5. EEN PRETTIGE VAART MET EEN DROEVIG SLOT

Juffrouw Verschuur, mag ik u morgen een lekker zoodje visch brengen? Ze zijn niet duur!”

't Was „zwarte Jorris”, die het vroeg, terwijl hij bij Verschuur aan de achterdeur stond.

Hij was eigenlijk in 't geheel niet zwart. Zijn haar was blond en hij had blauwe oogen. Die naam had hij echter te danken aan het beroep dat hij in de herfst en in het voorjaar uitoefende. Dan was hij de schoorsteenveger

van het dorp. En daar hij niet met roet om kon gaan en ook nog schoon blijven, doch er uitzag als een neger als hij een schoorsteen had geveegd, noemde men hem „zwarte Jorris”.

Jorris deed eigenlijk van alles. Hij was schoorsteenveger, visscher, bezembinder, slachtte varkens zoowel als konijnen en kippen, — kortom, wanneer er een karweitje van die aard in het dorp te doen was, ging men naar „zwarte Jorris”.

Jorris móest ook wel aanpakken, want om de wrakke tafel in de oude woonschuit zaten des middags tien jongens en meisjes met hongerige magen.

En Griet, zijn vrouw, moest maar steeds zorgen, dat er wat te eten was.

De woonschuit lag half op het land en half in het water.

Jorris zou deze woning niet graag ruilen voor één in het dorp — zoo was hij gaan houden van de wijde plas en het ruischende riet.

Alleen des winters, als het water hoog werd en hij slechts langs een smal dijkje zijn scheepje kon bereiken, dan was het wel eens lastig.

„Hè, fijn,” dacht Joop, „morgen lekker visch,” toen moeder met Jorris afgesproken had, dat hij morgen een zoodje snoek of baars zou brengen.

„Hè, fijn,” en hij stak zijn neus in de lucht, alsof hij nu reeds de geur van het visch bakken waarnam.

Joop stond weer buiten en was bijna vergeten, hoe ernstig hij er aan toe was geweest.

Nu haastte hij zich om Jan en Kees te zoeken.

Dicht was hij de woning van Van Donk genaderd, toen hij iemand zijn naam hoorde roepen. Spiedend zag hij om zich heen. Nog eens klonk het „Joo-oop!”

Ha, nu zag hij ze — daar rechts op het weidepad, bij de sloot, Jan en Kees, en Van Donk zelf was er ook bij.

In een oogenblik was hij bij ze.

„Moet je hooren,” vertelde Jan, „vader heeft boomen gekocht, deze vier! Die moeten nu een jaar in 't water liggen; gisteren hebben wij ze met een wagen gehaald. Fijn jô, dat wij mee mochten!”

De mooie, rechte, gladde stammen lagen naast elkaar in het water aan de kant. Van Donk had er plankjes over geslagen, om te voorkomen, dat ze wegdreven.

„Ziezoo, jongens,” zei Van Donk, terwijl hij heen ging, „'t is klaar. Geen kattedwaad uithalen, hoor!”

„Nee, hoor,” betuigden ze alle drie.

„Kijk eens,” zei Jan, „die boomen zijn net een vlot.”

„Ja,” lachte Joop, „het vlot van Robinson Crusoë.”

„Zullen wij Robinson Crusoë spelen?” opperde Jan.

„Dat kan immers niet,” zei Joop. „Die was toch maar alleen en wij zijn met z'n drieën!”

„O, ja?” smaalde Jan, „was 't ie altijd alleen? En die zwarte dan? Hoe heet ie nou ook-weer...”

„Vrijdag,” zei Joop, die gisteren op bed nog een eind in het boek gelezen had.

„Nou, die Vrijdag dan,” zei Jan, „toen waren ze toch ook met z'n tweeën?”

„Ja, dat wel, — maar hij heeft toch maar alleen het vlot getimmerd!” wierp Joop tegen.

Ja, dat moest Jan wel toegeven.

„'t Kon anders fijn,” begon Jan weer. „De schuit van Jorris is dan het gestrande schip en dan moesten wij daarheen met het vlot. En wat geeft het ook, — dan zijn wij allemaal Robinson Crusoë!”

En meteen sprong hij op de boomen. Het leek wel angstig. De boom, waar Jan op beland was, zakte door de schok naar beneden, doch kwam ook direct weer boven.

Jan ging op een van de verbindingsplankjes staan.

„Hoera!” juichte hij, „’t houdt best. Toe Joop, kom d’r ook op.”

Joop aarzelde even, doch ’t leek zoo fijn op het vlot. Hij deed de sprong en kwam naast Jan terecht.

„Kom, Kees,” zei Jan, „geef mij maar een hand!” en met trok hij Kees bij de hand op het vlot.

„Dat is fijn, niet?” riep Jan, die al driester werd en een paar keer het vlot op en neer geloopt was. „’t Gaat best en ’t is heel niet gevaarlijk.”

Keesje zat inmiddels op het uiterste puntje gehurkt, en reikte naar de dikke bloem van een gele plomp, die dicht bij hem op het water lag.

„Niet doen, Kees,” waarschuwde Joop en rilde, enkel bij de gedachte, dat Kees er in zou kunnen vallen.

„Kom hier, Keesje,” vaderde Jan, „je moet er toch niet in vallen?”

Keesje staakte z’n pogingen om de bloem te bemachtigen en vermaakte er zich nu mee door te probeeren, hoever hij een der boomen neer kon drukken, zonder een natte voet te krijgen.

Ze hadden allen reuze schik op het vlot.

„Hè,” zei Jan, „wij moesten eigenlijk kunnen varen! Heb jij geen touw, Joop, dan kun jij met Keesje trekken, en dan ben ik de stuurman!”

„Dat zou je wel willen, hè!” zei Joop, „maar ik wil ook wel stuurman wezen.”

„Om de beurt dan,” stelde Jan voor.

„Maar ik heb geen touw,” zei Joop. „Weet je wat, wij moesten een paar lange stokken hebben en dan duwen.”

„Wacht es,” zei Jan, en met een sprong stond hij op de wal en rende naar huis. Even daarna stond hij reeds weer op het vlot. Twee lange stokken had hij meegebracht.

„Nou,” commandeerde hij, „nu duw jij aan die kant en ik aan deze. En jij, Keesje, jij bent dan schipper, hè?”

Keesje zat al weer op z'n hurken en slierde steeds met zijn hand door het water.

„Ja,” zei Kees, „ik ben de kapitein.”

Als echte schippers zetten ze de stok in de wal, en het andere einde tegen de schouder en duwden. . . . „Daar gaat ie,” juichten ze.

Het vlot bewoog zich van de kant af en voer langzaam het kanaaltje op.

Jan en Joop duwden, terwijl Keesje z'n best deed om de plompen, de dotterbloemen en de lisschen te grijpen, die ze voorbij voeren.

„Is 't niet fijn?” zei Jan, „ik zou wel schipper willen worden.”

„Ha, ha,” lachte Joop, „en laatst wou die vliegenier worden.”

„Nou — als ik geen vliegenier word, dan — bedoel ik,” verbeterde Jan.

Langzaam voer het vlot verder.

Het kanaaltje werd breeder en ze waren nu wel reeds anderhalve meter van de beide walkanten af.

In het water aan de kant dartelden de waterkevertjes om elkander heen, alsof ze onophoudelijk krijgertje speelden.

De dikke glazenmakers snorden als kleine vliegmachines van oever tot oever. Waterspinnen met lange pooten renden over het water heen. Krekeltjes sjirpten aan de kant in het gras.

Er zat muziek in de lucht. Muziek van onnoemelijk veel diertjes, die dansend, vliegend, zwemmend, al gonzend, zoemend, snorrend en sjierpend den trouwen Schepper loofden voor Zijn heerlijke zon op deze zomersche namiddag.

De jongens merkten dat echter niet op. Keesje overwoog bij zichzelf, dat hij morgen met een vlindernetje net zoo lang zou gaan loopen langs de sloot, totdat hij een glazen-

maker, zoo'n levende ééndekker, had gevangen.

„Zullen wij nu teruggaan, Jan?” vroeg Joop.

De torenklok van het dorp had reeds halfzeven geslagen en Joop herinnerde zich met schrik, dat moeder gezegd had, om zeven uur te zullen eten.

„Nog een klein eindje,” zei Jan.

„Nou, dan nog een klein eindje,” gaf Joop toe.

Ze plonsden de stokken in het water en zetten weer af. Zoo'n pret hadden ze nog nooit gehad, vonden ze allemaal.

Plotseling minderde het vlot zijn vaart. Wat was dat nu? Zat het aan de grond? Dat kon toch niet!

„Kijk es,” riep Keesje uit, „touw!”

Verwonderd keken ze naar voren en meteen... krak... krak, kra-ak ging het in het water.

„Wa's dat?” riep Joop verschrikt.

„Terug,” schreeuwde Jan, „wij zitten in een net.”

„Ooh!” riep Joop ontsteld, „het net is heelemaal stuk.” Angstig keken ze om zich heen, of ook iemand het gezien had. Gelukkig, er was niemand in de buurt.

Haastig duwden ze het vlot terug. Maar ach, — het touw, waaraan het net verbonden zat, ging ook mee terug. Het zat vast aan de punt van het vlot en het geheele net was vernield.

„Haal dat touw er af,” fluisterde Jan angstig, en met stokken sloegen ze en duwden aan het touw en aan de stukken van het verscheurde net. Gelukkig, het liet los. Het net zonk en het touw met de kurken dreef als een verward kluwen midden in de sloot.

Sprakeloos waren ze. Wat eindigde dit heerlijke tochtje nu weer allervervelendst.

Zoo snel ze konden, duwden ze het vlot terug, en meerden het aan de wal, zooals ze Van Donk vanmiddag hadden zien doen.

Zwijgend sprongen ze op de kant en maakten zoo gauw mogelijk, dat ze thuis kwamen.

Nu en dan keken ze nog eens om. Er was geen mensch te zien.

Alleen enkele koeien zagen ze, die met hun groote domme oogen de jongens nastaalden.

„Gelukkig!” zuchtte Jan, „niemand heeft ons gezien. Niets zeggen, hoor Keesje. Je mag niets vertellen, hoor!” Keesje, ook onder de indruk, beloofde, dat hij niets zou verklappen.

Stilletjes sloop Jan het schuurtje binnen en bergde de vaarstokken weer op het kleine zoldertje. Gelukkig, dat had ook niemand gezien.

Toen ze 's avonds aan tafel zaten, waren Jan en Kees opvallend stil, terwijl ze anders praats hadden voor vijf. „Zeker moe van het spelen,” dacht moeder.

Joop kwam ook thuis. Hij voelde zich misselijk van akeligheid.

„Oh, oh,” kreunde hij zachtjes, „dat loopt nooit goed af.” Wel trachtte hij zich gerust te stellen. Niemand had hen immers gezien! Maar dat wilde kloppen van zijn hart wou maar niet bedaren.

Opmerkzaam zag moeder haar jongen aan.

„Hij is nog niet weer de oude,” dacht ze. „Ik zal hem straks na het eten maar direct naar bed sturen.”

Joop ging gewillig naar boven. Maar het was reeds erg laat, toen hij eindelijk in een onrustige slaap viel.

6. DRIE JONGENS IN GROOTE VERLEGENHEID EN TOCH VIEL 'T GELUKKIG MEE

De andere morgen, toen Joop in de keuken z'n morgenboterham at, kwam „zwarte Jorris” aan de achterdeur.

„Dag Jorris,” zei moeder vriendelijk, „ben je er nu al met de visch?”

„Het spijt me wel, juffrouw,” zei Jorris, „maar ik kan u vandaag geen visch leveren. Ze hebben vannacht mijn heele net vernield. Toen ik het vanmorgen wou ophalen, was het in flarden gescheurd en er zat geen visch in!”

Juist had Joop een stukje brood in de mond gestoken en dronk een slokje melk, toen hij Jorris over het gescheurde net hoorde. Hij schrok zoo, dat hij zich deerlijk verslikte en hoestte, dat hem de tranen in de oogen sprongen.

Daar hoorde hij weer moeders stem.

„Wie heeft dat dan gedaan, Jorris?” vroeg moeder.

„Wist ik het maar, juffrouw,” zei Jorris, „wist ik het maar, wie mij dat geflikt heeft. Ik zou wel zorgen dat hij voor een week de kast in ging. Ik heb wel tien gulden schade!”

Wat boos klonk Jorris' stem....!

„Vandaag heb ik geen cent verdiend en bovendien moet ik een nieuw net koopen. Maar, — ik ga direct naar den veldwachter. Ik zâl weten, wie het gedaan heeft.”

Jorris schreeuwde het uit en balde zijn vuisten. Joop zag het door een kier van de deur en beefde van angst.

„Nu, Joop,” zei moeder, toen ze weer binnenkwam, „vandaag krijgen wij geen visch. Vannacht heeft iemand



Jorris schreeuwde het uit en balde zijn vuisten.

Jorris' net vernield!... Maar wat scheelt je toch, jongen?"

Bezorgd zag ze Joop aan. Hij was bleek geworden en zijn oogen waren groot van angst.

„Ben je nog niet lekker? Wij zullen den dokter dan eens moeten roepen!"

Zou ie het nu maar zeggen? Moeder alles vertellen? Moeder zou misschien wel raad weten. Moeder wist altijd raad!... Maar wat zou Jan daarvan zeggen?... Ze hadden immers afgesproken, niets te vertellen... En niemand had het immers gezien!... Jorris zou wel weer een net krijgen....

„Mij scheelt niets, hoor Moeder," zei hij en trachtte gewoon te doen.

Wat een akelige morgen was dat. Met z'n drieën zaten zij bij Van Donk op het grasveldje in de tuin. Jan was ook geschrokken, toen hij hoorde, dat Jorris een veldwachter zou waarschuwen. Hij zag zichzelf al geboeid naast den veldwachter naar het dorp gaan en onder de toren opgesloten worden....

Maar, — waar maakte hij zich eigenlijk ongerust over? Niemand had het immers gezien!

„Kijk daar es," zei Joop plotseling.

Alle drie keken ze in de richting van het dorp. Daar kwam „zwarte Jorris" langs het zandweggetje en naast hem liep.... veldwachter Zwart.

Altijd hadden de jongens diep ontzag voor den forschen veldwachter met zijn strenge oogen en groote knevel. Als de veldwachter zijn zware stem liet hooren, dan waren al de jongens van het dorp, zelfs de baldadigste, doodsbenauwd en maakten dat ze wegwamen.

En nu was de veldwachter al voor Van Donk's huis. De drie jongens op het bleekveldje achter in de tuin, durfden geen woord te zeggen. Maar hun oogen volgden elke

voetstap van Jorris en den veldwachter. Zoo dadelijk zou de veldwachter het draaihekje binnenstappen en zijn barsche stem zou vragen: „Juffrouw Van Donk, zijn je jongens hier?”

Gelukkig, ze gingen voorbij....

Even herademde het drietal, maar ze konden niet laten, de beide mannen achterna te zien. Daar gingen ze het weidepad op langs de sloot....!

Bij de plaats, waar het net gestaan had, bleven ze staan. De jongens zagen Jorris druk redeneeren en met zijn armen gebaren. Ze zagen, hoe de veldwachter zijn zakboekje nam en schreef....

Zwijgend lagen ze naast elkaar en gluurden met bonzend hart door een opening in de heg.

Daar kwam Jorris met den veldwachter al weer terug. „Ooh, ooh,” kreunde Joop plotseling. De jongens werden koud van schrik.... De veldwachter was bij het vlot blijven staan. Ze konden hooren, wat hij zei.

„Van wie is dat ding?” vroeg hij.

Ze zagen, hoe Jorris naar Van Donk's huis wees.

De veldwachter sprong op het vlot.

„Kijk es, wat is dat?” hoorden ze hem zeggen.

Nu sprong ook Jorris op het vlot. Ze bukten zich en raapten wat op. Toen stapten ze weer op de wal. Wat had de veldwachter toch in zijn hand?

„O, wee, een stuk van het net!” fluisterde Jan verschrikt. „Het net is er niet heelemaal afgekomen.”



Hk p. o. d.

„Laten wij wegkruipen,” stelde Joop voor.

Reeds kwam de veldwachter met Jorris op hun huis af. I Jlings schoven de jongens op hun buik over het grasveld en kropen weg achter de heg in een droge greppel. Daar rammelde de veldwachter al aan de achterdeur.

„Zijn je jongens bij huis, juffrouw Van Donk?” hoorden de jongens hem zeggen.

„Ik weet het niet,” zei Jan's moeder. „Zooeven waren ze nog hier! Ze hebben toch niet wat uitgehaald?”

En bevend dacht ze er aan, wat Zaterdag bij de kanaalwerken met haar jongens gebeurd was.

„Dat is niet onmogelijk,” klonk weer de zware stem van den veldwachter. „Zijn ze gisteren ook met dat vlot in de sloot wezen varen?”

„Nou, ik geloof het niet,” zei moeder, „maar misschien zijn ze hier in de buurt, dan kunt u ze zelf vragen. Is er iets gebeurd?”

„Ja, juffrouw,” mengde Jorris er zich nu tusschen, „ze hebben met dat vlot m'n net in flarden gescheurd. Ik heb wel tien gulden schade vandaag!”

„Wacht,” zei moeder, „ik zal eens in de tuin zien, of ze op het grasveld spelen.” En met liep ze de tuin in.

„Niks zeggen, hoor. Sst, stil,” fluisterde Jan angstig, en dieper drukten ze hun hoofden in het gras. Ze hoorden, hoe moeder riep: „Jan, Ja-an, Keesje!” Ook, hoe moeder tegen den veldwachter zei: „Ik zou op het oogenblik niet weten, waar ze zijn.”

De jongens durfden weer ademhalen.

Gelukkig, nu zou de veldwachter wel weer weggaan. Maar oh, — wat schrokken ze toen.

„Weet je wat, juffrouw Van Donk,” zei de veldwachter, „de jongens hebben vacantie. Laten ze vanmiddag om twee uur dan even bij den burgemeester komen. Wij moeten ze er toch wat over vragen!”

„Dat kan wel, Zwart!” zei moeder.

„Och, och,” zuchtte zij in stilte, „wat mogen die jongens nu toch weer uitgevoerd hebben?”

Heimelijk hoopte zij, dat ze onschuldig zouden zijn. Maar ze was er lang niet zeker van.

Reeds had de torenklok twaalf uur geslagen en nog lagen de jongens in hun schuilplaats. Ze waren totaal wanhopig.

„Bij den burgemeester komen,” had de veldwachter gezegd. Dat beteekende misschien — in de gevangenis, of in een tuchthuis. Op z'n minst een nacht onder de toren. Keesje lag zachtjes te grienen en Joop had de tranen in de oogen. Telkens moest hij iets wegslikken, maar 't kwam ook steeds terug.

Jan lag met de lippen stijf op elkaar geklemd. Met verdriet dacht hij er aan, hoe moeilijk het was, om werkelijk goed te zijn. Maar dit stond reeds bij hem vast: Straks zou hij vader alles vertellen en hem de volle waarheid zeggen. Er moest dan maar van komen wat er wilde. En met dat voornemen in het hart, kroop hij overeind, toen moeder hem riep om te eten.

....Arme jongens. — Ze dachten er niet aan, dat verzwijgen van kwaad altijd verdriet en onrust met zich meebrengt....

Hadden zij dezelfde avond direct maar alles eerlijk verteld. Vader Van Donk zou ze zeker hebben geholpen. Vader zou ze goede raad hebben gegeven en gezegd hebben, hoe ze moesten handelen....

Nu was er onrust in hun hart, reeds van gisteravond af. En een groote angst voor de ontdekking.

Toen Jan alles aan vader vertelde die middag, schudde vader het hoofd.

„Jongen, jongen!” zei vader, „waarom ben je toch niet

direct bij me gekomen? Je hadt een flinke kerel moeten zijn en je hadt het mij moeten zeggen! Nu heb je het kwaad geniepig willen verzwijgen, zoodat een ander mogelijk de kans liep, er de schuld van te krijgen. En bovendien, het heeft je zelf ongelukkig doen zijn!"

Jan voelde, dat vader gelijk had. Zooals zij nu gedaan hadden, was verkeerd, totaal verkeerd geweest.

Wat was dat een zware gang voor de drie vriendjes. Klokslag twee stonden ze op de stoep bij den burgemeester. Het dienstmeisje liet ze in een ruime kamer, waar de burgemeester achter een groot bureau zat te schrijven.

Met hun petten in de hand stonden ze op een rijtje en durfden zich niet verroeren.

O, wat bonsde het daar toch van binnen bij Joop! — Zei die burgemeester nu maar wat!

Het had Jan veel rustiger gemaakt, nu hij met zijn vader gesproken had, — maar nu hij daar stond in de werk-kamer van den burgemeester, — nu werd het hem wel beklemd om het hart.

Maar daar begon de burgemeester te spreken.

„Wie is de oudste van jullie?" vroeg hij, terwijl hij over zijn bril de drie jongens aankeek.

„Ik, burgemeester," zei Jan en deed een stap naar voren.

„Zoo, zoo, en vertel mij eens, — hebben jullie het net van Jorris vernield?"

„Ja, burgemeester," bekende hij openhartig, „wij drieën."

De burgemeester keek verwonderd. Dat vond hij nog eens een dappere jongen.

De burgemeester wist natuurlijk niet, hoe de vriendjes eerst hadden afgesproken om alles maar te verzwijgen.

Hij wist ook niet, dat ze vanmorgen waren weggekropen, uit angst voor den veldwachter. Van dat alles wist de burgemeester niets! Als hij het gewéten had, — zou hij

ze dan nog dappere jongens gevonden hebben?....

Maar nu klonk zijn stem heel wat minder streng, toen hij zei: „Vertel dan maar eens, hoe dat kwam!”

Hortend en stootend vertelde Jan alles. Hoe heerlijk ze op hun vlot hadden gevaren en hoe ze toen plotseling bemerkten, dat ze het net stukgevaaren hadden. En dat ze er nu zoo'n spijt van hadden.

De burgemeester luisterde zwijgend toe. Het kwam Joop voor, of er soms een lachje in zijn oogen kwam. Maar geen spier van 's burgemeesters gelaat bewoog.

„Zouden oogen alléén dan lachen kunnen?” dacht Joop. De burgemeester had schik in het geval. Waar had hij dien jongen toch meer gezien? Deze week nog, dat wist hij zeker.

Plotseling schoot het hem te binnen. Maandag was het geweest, dat hij hem zag, duwende achter het wagentje van kleine Betje. — Ja, dat was deze jongen.

„Wat een fijne kerel,” dacht de burgemeester.

Jan had zijn verhaal al lang uit, en nog peinsde de burgemeester. Zelf had hij geen kinderen en hij had zoo graag een jongen gehad. Zoo'n jongen als deze, — dacht hij, — een echte kwajongen, maar eerlijk als goud en met het hart op de rechte plaats. —

— Zou de burgemeester Jan ook een „fijne kerel” gevonden hebben, als hij hem gisteravond had hooren fluisteren: „Niks zeggen, hoor Keesje!” en als hij geweten had, wat de jongens eerst hadden beraamd?....

„Zeg eens,” en burgemeesters stem klonk bijna vriendelijk, „zag ik jou deze week niet duwen achter Betje's wagentje?”

Jan kreeg een kleur. Vervelend, dat de burgemeester dat nu gezien had.

„Ja, burgemeester,” fluisterde hij.

„k Dacht het wel,” peinsde de burgemeester, „ik heb mij dus niet vergist!”

„Hebben jullie ook een spaarpot?” begon de burgemeester weer.

„Ja, burgemeester,” zeiden ze alle drie.

„Maar zit er ook wat in?”

„Ja, burgemeester!” klonk het weer in koor.

„Goed, — dan moeten jullie met je drieën vijf gulden bij elkaar brengen en mij dat bezorgen voor een nieuw net voor Jorris. Begrepen? Hebben jullie wel samen vijf gulden?”

„Jawel, burgemeester,” zeiden ze alle drie en hun stemmen klonken heel wat vroolijker.

„Nu dan, — ingerukt, marsch!”

Het waren drie vroolijke jongens, die een oogenblik later druk pratend door de dorpsstraat gingen.

Een zware last was hun van het hart genomen.

„Kijk eens, daar komt kleine Betje en ze heeft niet eens haar wagentje bij zich,” zei Keesje.

„Dag Betje,” zei Jan en ook de beide andere jongens groetten haar vriendelijk.

„Ze kent mij niet eens meer,” dacht Jan verwonderd, toen Betje met gebogen hoofd, zonder terug te groeten, hun voorbijliep.

„Wat loopt Betje hard,” zei Joop en allen keerden zich om, om Betje na te zien.

I Jlings repte zich het kleine vrouwtje door de dorpsstraat. De lange magere armen, veel te lang voor haar korte gestalte, sloegen als molenwieken op en neer.

Bij het huis van den burgemeester gekomen, beklom ze de stoep en belde aan. Even daarna ging de deur open en Betje verdween in het groote burgemeestershuis.

„Wat zou Betje bij den burgemeester moeten doen?” zei Jan.

De jongens konden het niet gissen, maar dat het niet was om brood te verkoopen, wisten ze wel.

7. HET GEHEIM VAN HET NETELHUISJE

In de werkkamer van den burgemeester, zoo juist door de drie vriendjes verlaten, zat nu kleine Betje voor het groote bureau.

„Zoo Betje,” zei de burgemeester vriendelijk, „waar kan ik je mee helpen?”

„Ja, meheer,” begon Betje aarzelend, „as ik het wel heb, dan benne de twintig jaren om. Verleden week al.”

„Zoo zoo, Betje, meen je dat? Och, och, wat gaat toch die tijd.”

„Ja, meheer, zeg uwes dat wel. Maar ik wou meheer vragen, of dat kan uitkomen!”

„Zeker, Betje, dat is mogelijk, — maar ik zal het voor je nazien.”

De burgemeester zocht tusschen zijn papieren, — in de laden van zijn bureau, — sloeg verschillende zakboekjes op. . . .

„Daar heb ik het al,” sprak hij eindelijk. „Je hebt gelijk, Betje. Verleden week Dinsdag was de tijd al om. Hij moet al acht dagen vrij zijn!”

„Al acht dagen vrij,” stamelde Betje, zichtbaar geschrokken. „Zou de burgemeester misschien kunnen onderzoeken, waar hij dan nu is?” vroeg ze.

„Weet hij, dat jullie naar Heidedorp zijn verhuisd?” vroeg de burgemeester.

„Ik denk het niet,” zei Betje. „In 't begin, toen wij nog in Wilgeveen woonden, heeft moeder hem nog wel eens geschreven en ook wel brieven van hem gehad. . . . Maar toen ze zoo erg de rheumatiek kreeg in haar armen

en beenen, kon ze het niet meer. . . .”

„En,” vervolgde ze zachtjes, „*ik* heb het nooit willen doen. U weet wel. . . . Hij had ons zoo ongelukkig gemaakt.”

Hier haperde de stem van het vrouwtje. Het moesten wel droeve herinneringen zijn, die haar overstelpten.

Zachtjes snikte ze voor zich heen.

Het bleef enkele minuten stil in het vertrek. Toen ging kleine Betje voort: „En zoodoende heeft hij nooit bericht gekregen, dat wij uit Wilgeveen vertrokken zijn.”

„Dan zal ik beginnen met den directeur op te bellen,” oordeelde de burgemeester, en begaf zich naar de telefoon.

„En hoe is 't met moeder?” vroeg hij, toen hij het nummer had aangevraagd.

„Moeder zal 't niet lang meer maken, meheer!” klaagde Betje. „Het eenige dat haar nog in het leven houdt, is haar verlangen naar Jan. Ze vraagt wel honderd keer per dag: Is Jan er nog niet?”. . . .

„RRRRrrrrrr-ing,” ging de telefoon. . . .

„Nu,” zei de burgemeester, toen hij gesproken had, „er wordt gezegd, dat hij verleden week het eerst naar Wilgeveen is gegaan, naar z'n moeder en zuster. Hij weet dus niet beter, of jullie woont daar nog!”

„Ach, meheer,” steunde Betje en wrong de handen, „hoe moeten wij hem nu berichten? Misschien zwerft hij nu wel ik weet niet waar. . . .!”

„Maar vertel mij eens, Betje,” vroeg de burgemeester vriendelijk, „waarom ben je niet een paar weken eerder gekomen? Je wist toch, dat de tijd om was. Wij hadden hem dan tijdig kunnen berichten.”

Betje antwoordde niet dadelijk. Gejaagd plukten haar magere vingers aan de knopen van het zwarte jakje, terwijl de tranen in haar oogen drongen. Toen stootte ze

uit: „'t Is mijn schuld, burgemeester. 't Is alles mijn schuld. —Ik wilde het altijd tegenhoudenIk wilde, dat moeder hem vergeten zou, evenals ik hem wilde vergeten. Daarom wilde ik hem niet schrijven. Nooit wilde ik weer met hem te doen hebben. Hij was als een doode voor mij.... Maar moeder kon hem niet vergeten. Zij heeft zich altijd stil gehouden over Jan. Maar ze deed het, omdat ik er niets van wilde hooren. Al die lange jaren heeft ze haar verlangen bij zichzelf opgekropt.... En nu loopt het met moeder op een eind.... Maar nu kan ze het niet langer voor zich houden. Nu klaagt ze dag en nacht en roept om Jan. O, burgemeester, het is niet om aan te hooren. Ik ben wreed geweest tegen haar en ook tegen Jan. — Ik heb verkeerd gedaan, mijnheer.... 't Was een groote zonde van mij.... Ik had hem moeten vergeven, al was het maar om moeder.... 't Was goddeloos van mij, goddeloos....”

Hartstochtelijk klonk haar stem, toen ze deze zelfbeschuldiging uitsprak.... Doch toen werd de ontroering haar te machtig, en snikkend kreunde ze: „En nu is het te laat,.... nu is het te laat!”

„Er is nog één mogelijkheid, Betje,” troostte de burgemeester, „en die zullen we probeeren. Wij zullen hem per radio oproepen, — vandaag nog. Misschien, dat hij dan nog deze week thuis komt!”

„Och burgemeester, zou dat mogelijk zijn?” en Betjes stem trilde van een nieuwe, blijde hoop.

„Ik ben er bijna zeker van, Betje. Ga je moeder maar zeggen, dat Jan nog deze week komt.”

„Als hij nog maar op tijd komt,” meende Betje angstig. „Moeder is zoo zwak.”

Heel wat geruster dan ze gekomen was, klom kleine Betje van de hooge stoep van de burgemeesterswoning.

„Als hij maar op tijd komt, — als hij maar op tijd komt,” mompelde ze voor zich heen, terwijl ze de zandweg insloeg, waaraan het Netelhuisje stond.

Nog langen tijd zat de burgemeester in zijn stoel. Hij kon niet werken nu. Hij moest maar peinzen, peinzen. . . . Hij kende het geheim van het Netelhuisje. Niemand anders kende het geheim in geheel Heidedorp. Maar hij wist het geheim en Betje wist het. Natuurlijk, Betje wist het ook.

En de oude moeder wist het. Maar die had het meeste er van vergeten.

Eén ding vergat ze echter niet, — en daarom klaagde ze dag op dag: „Wanneer komt Jan nou. . . . Jan moet hier komen.”

Vele jaren geleden was één der mooiste boerenhofsteden in het vriendelijk dorpje Wilgeveen die van boer Steekamp.

Hoog rees de voorgevel op achter de boomen en struiken in de sierlijk aangelegde voortuin. Boven de deur was een groot langwerpige stuk in de gevel beschilderd met zwaarbeladen appelboomen, waaronder met royale letters de naam der boerderij „De kleibongerd” was aangebracht.

Op zij van de ruime schuur met het hoge rieten dak was een appelhof geplant, die mede de trots uitmaakte van den eigenaar.

Vruchtbaar land en malsche weiden, waarop een uitgebreide veestapel liep te grazen, maakten „De kleibongerd” tot een der mooiste boerenplaatsen van de omgeving.

Boer Steekamp moest zich wel erg gelukkig gevoelen als eigenaar van deze hofstede, waar zooveel knechts en

meiden te werk gesteld konden worden.

En toch knaagde er een verdriet aan zijn leven, dat hem humeurig maakte en lastig in zijn optreden tegenover zijn vrouw en onderhoorigen.

Steekamp had een eenig dochtertje, Bertha geheeten. Het was een ongelukkig stakkerdje. Toen ze nog maar enkele jaren oud was, werd ze aangegrepen door een ernstige ziekte.

Bekwame dokters stelden alle middelen in het werk om haar te genezen.

Doch toen de ziekte voorbij was, was het vroolijke dartele meisje een misvormd, vreeselijk vergroeid kind geworden.

Bertha werd ouder, doch bleef misvormd en toen ze vijftien jaar was en de school reeds had verlaten, was ze niet grooter dan een kind van nauwelijks acht jaar.

Het was een groot verdriet voor den trotschen Steekamp, en hij was ook niet vriendelijk jegens zijn ongelukkig kind. Integendeel, hij snauwde het af en sloeg het soms om de minste kleinigheid. Was het wonder, dat Bertha zich aan haar moeder ging hechten met al de liefde van haar kinderhart?

Toen Bertha tien jaar was, kreeg ze een broertje.

Wat was boer Steekamp gelukkig. Een zoon had hij zich steeds gewenscht, die hem op zou volgen op „De kleibongerd“, als hij straks oud zou zijn. En al de liefde, die hij aan zijn ongelukkig meisje onthouden had, droeg hij over op Jan, zijn jongen.

Toen Jan grooter werd, bleek het, hoe zijn vader hem had verwend in z'n jonge jaren. Nimmer had Steekamp den knaap met krachtige hand geregeerd, en nu Jan in de boerderij te werk werd gesteld, kwam uit, hoe verkeerd deze opvoeding geweest was. Jan was lui en ongezegge-lijk en hield meer van een gemakkelijk leventje dan van

flink aanpakken. Steekamp had hiervan veel verdriet en zijn vrouw sloeg met zorg de gespannen verhouding tusschen vader en zoon gade. Had nu Steekamp zelf maar flink doorgezet, dan was alles wel goed gegaan. Maar toen Jan ongeveer achttien jaar oud was, bemerkte de boerin, dat Steekamp zich aan de drank had overgegeven. Zij smeekte haar man, dit niet te doen. Alles tevergeefs. Toen Jan uit de militaire dienst weer thuiskwam, trof hij een achteruitgaande boerderij aan.

„Mij een zorg,” dacht de ontaarde zoon, „de ouwe heeft centen genoeg.”

Met kommer in het hart zagen moeder en dochter het aan, hoe de boerderij werd verwaarloosd. — Hoe schuren en stallen vervielen. . . .

Geen tien jaar later moest de boerderij, met alles wat zij bezaten, voor schuld worden verkocht.

Op de dag van de verkoop vond men den ouden Steekamp jammerlijk verdronken in een sloot, waar hij door zijn dronkenschap ingeraakt was.

Moeder Steekamp met Bertha en Jan zagen zich genoodzaakt, een armelijk huisje te betrekken, waar ze in kommervolle omstandigheden hun leven doorbrachten.

Jan zat het meest in de kroeg, — werd een strooper en dief en zonk hoe langer hoe dieper.

Toen klonk op een nacht brandgeroep door Wilgeveen.

„De kleibongerd” stond in lichtelaaie. Men brak de deur open en vond in de voorkamer den nieuwen eigenaar stervende en de brandkast open. Men ving nog van zijn lippen op „Jan Steekamp”. En dat was zijn laatste woord.

Ontkennen baatte niet voor Jan Steekamp. Hij werd wegens moord, brandstichting en diefstal veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf.

Vol smart en schaamte bleven de beide beproefde vrouwen in haar armelijke woning achter. Hoe gaarne

zouden ze Wilgeveen verlaten en op een vreemde plaats een nieuw leven beginnen. Ook konden ze in het tochtige huis, waar ze nu woonden, niet blijven. Moeder Steekamp was aan reumatiek gaan lijden; ze werd geheel hulpbehoevend.

Op „de Rusthoeve”, de hofstede die naast „De kleibongerd” was gelegen, hadden de bewoners met diep medelijden de gebeurtenissen in het gezin van Steekamp gadeslagen. Vooral Willem, die op jeugdige leeftijd reeds secretaris was van de gemeente Wilgeveen, was zeer begaan met het lot der beide vrouwen en deed z'n best om haar het leed zooveel mogelijk te verzachten.

Aan hem klaagden moeder en dochter dikwijls haar nood, en hij wist heel vaak met raad en daad haar te helpen. Toen echter Willem benoemd werd tot burgemeester van Heidedorp, misten zij dezen vriend zeer.

Ook aan Willem hadden de vrouwen verteld, hoe gaarne ze Wilgeveen wilden verlaten, om elders in een vreemde omgeving zich te vestigen.

Willem had dit niet vergeten en toen hij eenige jaren burgemeester van Heidedorp was geweest, kwam het huisje van den klokkeluiders leeg. Hij was het, die bewerkte, dat het huisje werd verhuurd aan de weduwe met haar dochter. . . .

En zoo zagen de bewoners van Heidedorp twintig jaar geleden de beide vrouwen haar intrek nemen in het kleine huisje aan de zandweg.

8. EEN WEEK VOL TELEURSTELLINGEN

Juist een week voor dat Betje haar bezoek aan den burgemeester bracht, liep een man op de stoffige landweg, die naar het dorpje Wilgeveen voerde.

Het was een warme dag, en geen boom bood eenige beschutting voor de felle zon. Herhaaldelijk wischte de een-

zame wandelaar het zweet van zijn gelaat en hij zuchtte, alsof het loopen hem moeilijk viel. Moeizaam was zijn tred en dieper boog zijn hoofd. Nu en dan bleef hij staan als om de afstand te meten, welke hem nog scheidde van het vriendelijke torentje bij de Wilgeveensche kerk.

De knoestige elzestok over zijn schouder, waaraan een koffertje op de rug bengelde, deed hem een zeeman lijken, die na jarenlange afwezigheid het dorp van zijn kindsheid weer opzocht.

Eindelijk was hij het dorp genaderd. Zonder op of om te zien wandelde hij door de dorpsstraat. Verscheidene nieuwsgierige vrouwtjes oogden hem na over de ondergordijntjes, bij zichzelf overlegend wie toch die vreemdeling mocht zijn.

Bijna aan het einde van het dorp sloeg hij een smal steegje in. Toen bleef hij verwonderd staan. Hoog opgericht staarde hij met groote oogen naar een lief burgerhuisje, dat midden in een mooie tuin was opgetrokken. Hij zag, hoe de bewoners van het huis door de gordijnen hem nieuwsgierig gadesloegen. Hij stoorde er zich niet aan en staarde, — staarde maar. Een trek van diepe teleurstelling gleed over zijn gezicht. Toen nam hij zijn koffer weer op en slenterde met langzame tred het steegje uit.

Voor één der kleine woningen zat een oud mannetje op een bank zich te koesteren in het zonnetje.

„Zeg es, Opa,” sprak hij hem aan, „stond daar vroeger niet het huisje van weduwe Steekamp?”

De oude legde zijn beenige hand achter zijn rechteroor, boog het hoofd iets schuin naar voren en sprak:

„Wablief, meheer?”

De vreemdeling herhaalde zijn vraag.

„O jao, meheer, jao, jao. Maor da's al lang leed'n. Al hiel lang! Lao's kiek'n. Dit huske staot er al wel



Hij Poedde—

„Zeg es, opa,” sprak hij hem aan.

veftien jaor . . . als 't neet langer is!" voegde hij er aan toe.

„En weet u ook, waar de weduwe Steekamp nu woont?" vervolgde de man.

„Neet meer in 't dörp," antwoordde de oude, „die bint al wel twintig jaor weg. Verhuusd. Geen mins weet, waorhen."

Van dezen grijsaard werd hij ook al niet veel wijzer en met een „wel bedankt," vervolgde hij zijn weg, ging terug door de dorpsstraat en verliet het dorp.

Echter voor de trotsche hoeve, waar nog de naam „De kleibongerd" boven de deur prijkte, bleef hij even staan. Duizend herinneringen kwamen in hem op . . .

Nog eens wierp hij een lange blik door de dorpsstraat, op de zware beuken rond het kerkplein, naar het spitse torentje . . .

Toen keerde hij zich resoluut om en aanvaardde de terugweg.

Ruischend golfde het gouden koren in de zachte zuidenwind op de akkers langs de weg. Het waren de landerijen van „De kleibongerd".

„Puik land nog altijd," dacht de vreemdeling. Toen stak hij de weg over, sprong over de sloot, die het land van de weg scheidde en begaf zich naar een man, die met een zeis gewapend, het hooge gras van de slootswal maaide. „Goedendag, Jurjen," sprak hij den arbeider aan, die zich verschrikt omkeerde. Zonder een woord te spreken staarde Jurjen den vreemdeling aan. Hij nam zijn pet van het hoofd, graaide met zijn handen door zijn reeds grijzende krullebol, alsof hij daar zijn herinnering uit los kon maken, — kneep zijn oogen half dicht en zei toen aarzelend: „Jan Steekamp toch niet?"

„Juist geraden, Jurjen," antwoordde de vreemdeling, „Jan Steekamp van „De kleibongerd"!"

„'t Is kolossaal,” meende Jurjen, „kerel, hoe kom jij zoo in eens uit de lucht vallen?”

„Heelemaal niet uit de lucht, Jurjen; ik heb die heele ellendig lange weg geloopt, en nu ik hier in Wilgeveen kom, zijn m'n moeder en zuster vertrokken. Weet jij, waar ze gebleven zijn?”

Jurjen krabde zich achter het oor.

„Nee,” zei hij eindelijk, „ik zou het niet kunnen zeggen. Ze zijn al wel twintig jaar hier weg. Maar ik weet niet, waar ze gebleven zijn.”

„Wie weet het dan in 't dorp?” vroeg Jan Steekamp ongeduldig.

„Ze zijn met stille trom vertrokken en niemand weet, waarheen,” antwoordde Jurjen.

„Zoo,” gromde Steekamp. „'t Spijt me. Adieu, Jurjen.” Voordat Jurjen van zijn verbazing bekomen was, was Jan Steekamp reeds over de sloot gesprongen en vervolgde hij zijn pad langs de heete landweg.

„Zou 'k het niet weten?” peinsde Jurjen voor zich heen. „'t Heugt me nog als de dag van gisteren, dat ik de beide stakkers op de wagen naar Heidedorp bracht. Maar 'k zal er voor zorgen, dat ik 't hem niet zeg. Ik zou niet graag op m'n geweten hebben, dat hij zijn arme zuster voor zich liet werken, om zelf de lieve centen te verzuipen!”

En met een forsche zwaai schoot de zeis weer door het hooge gras.

Even nog zag Jurjen het hoofd van den vreemdeling boven de korenvelden uit, en genoot daarbij de stille voldoening, dat hij met zijn leugen wellicht een goed werk aan kleine Betje had gedaan.

Met gebogen hoofd en regelmatige stap vervolgde Jan Steekamp zijn weg.

„Misschien is 't zoo beter,” dacht hij. „Betje zal mij met

zorg zien aankomen en ze heeft gelijk ook. Zoo'n prettig leven heb ik ze vroeger ook niet gegeven. Ik zal maar eerst trachten werk te krijgen en dan zal ik den burge-meester van Wilgeveen schrijven, of hij kan zeggen waar m'n zuster gebleven is. Als ik dan geregeld werk gevonden heb, zal ik aan mijn zuster goed kunnen maken, wat ik vroeger aan haar misdaan heb."

Bij het volgende dorp stapte hij een herberg binnen om daar zijn dorst te lesschen en zijn honger te stillen.

Van den waard vernam hij, hoe moeilijk het was om in de landbouw nog werk te vinden. De boeren lieten zoo weinig mogelijk door menschenhanden doen, doch schaf-ten machines aan, die sneller en goedkooper konden wer-ken. „Nee, in het landbouwbedrijf zou hij wel geen plaats meer kunnen krijgen!"

„De eenige plaats," ging de praatgrage herbergier voort, „de eenige plaats, waar nog werk is, naar ik gehoord heb, moet in Limburg zijn in de mijnstreek. Daar worden nog dagelijks menschen aangenomen en er wordt goed ver-diend ook."

De volgende avond stapte Jan Steekamp moe en verreisd in Heerlen uit de trein. En toen begon de ellende. Van het eene kantoor naar het andere sjouwde hij van 's morgens tot 's avonds. Doch overal hetzelfde bescheid: „Je bent te oud, beste man! Boven de veertig jaar nemen wij geen arbeiders aan. En u bent al over de vijftig!"

Mismoedig en terneergeslagen zat hij op een avond in een klein, goedkoop logement. Zijn geld raakte op. Ruim een week had hij nu dag op dag getracht, werk te krijgen. Maar steeds liep het op een mislukking uit.

In gedachten verdiept zat hij in een hoek van de gelag-kamer aan een tafeltje. Zachtjes klonk radiomuziek.

Plotseling klonk de stem van den omroeper: „Dames en Heeren! Wij moeten even de uitzending onderbreken

voor het volgende S.O.S. — De burgemeester van Heidedorp verzoekt aan Jan Steekamp, verblijfplaats onbekend, onmiddellijk naar Heidedorp te komen, daar zijn moeder stervende is en naar hem vraagt.”

Jan schrok op uit zijn gepeins. Werd daar zijn naam genoemd? „Moeder stervende is,” hoorde hij nog juist zeggen. Met oogen, strak van spanning, luisterde hij naar de herhaling van het bericht. Het bonsde door zijn hoofd. Moeder stervende en vraagt naar hem!

Toen was het alsof er iets brak in hem. Steunend liet hij het hoofd op de armen zinken. Hij zag zichzelf weer als een kleine jongen aan moeders schoot. Hoe liefdevol zij hem, haar jongen, vermaande. Hij zag zich als oudere knaap.

Hoe dikwijls had hij zijn moeder bedroefd. Hoeveel tranen had zij niet gestort om hem. Vóór haar tijd was zij vergrijsd.... En alles zijn schuld,.... zijn schuld.... En nog vervloekte dat moederhart niet den ontaarden zoon, — doch haar stervende lippen fluisterden nog zijn naam....

Dit alles kwam hem voor de geest, — en hij snikte als een kind.

Verwonderd zag de waard naar den vreemden gast, en trok zijn schouders op. Hoe kon hij ook weten, wat daar woelde in het hart van dien man?

9. EEN BEWOGEN NACHT IN HEIDEDORP

Een donkere zomernacht had zijn vlerken uitgespreid over Heidedorp.

Het was een stille nacht, welks rust aangenaam gebroken werd door het liefelijk gezang van een nachtegaal in het kreupelhout aan de zandweg. De dorpelingen waren meest allen ter ruste gegaan.

Bij bakker Govers brandde nog licht.

Eens in de maand kwam meester Been een Zaterdagavond bij hem, om hem een handje te helpen bij zijn boekhouding.

In de mooie voorkamer werden dan, zeer tot ergernis van Govers' propere huisvrouw, de papieren overhoop gehaald en schreef meester Been met sierlijk schrift de ontvangsten en uitgaven der laatste weken in het groote boek.

't Was laat geworden deze Zaterdagavond. Veel hadden ze steeds samen te praten over zaken, daarna over kerk en politiek. . . . En ook deze avond was er weer minstens evenveel tijd geredeneerd als er door den meester geschreven en gecijferd was.

Met schrik merkte de bakker, dat de klok twaalf uur wees.

„'t Is middernacht, meester,” zei hij, „en de Zondag is begonnen. Wij scheiden er uit.”

Meester sloeg het boek dicht, bergde de papieren bij elkaar en de bakker sloot alles, met het ijzeren geldkistje achter de breede deuren van het degelijke eikenhouten kabinet. — Zorgvuldig borg hij de sleutel weer in zijn portemonnaie, knipte het licht in de winkel aan, en met een hartelijk „welterusten, meester,” liet hij den onderwijzer uit.

Meester Been bleef even staan om zijn oogen te wennen aan de duisternis onder de dichte boomen. Toen sloeg hij de richting in naar zijn woning, waar zijn trouwe echtgenoot zeker nog wel op hem zou wachten. — Hoe schrok hij echter, toen plotseling een zware stem hem aansprak. . . .

„'k Had al even op u gewacht, mijnheer. Kunt u me ook zeggen, waar de weduwe Steekamp woont?”

Foei, was dat schrikken! De meester beefde er van.

In het licht, dat uit Govers' voorkamer op de weg scheen,

zag hij nu een langen man voor zich staan met een koffertje in de hand.

„Foei, man,” hijgde meester Been, „wat schrik ik daarvan. Wed. Steekamp, zegt u? Dan zult u zeker kleine Betje bedoelen?”

„Dat kan wel uitkomen,” antwoordde de vreemdeling. „Dan zal ik het u zeggen,” zei de meester, terwijl hij naast den vreemdeling voortliep, „straks krijgt u een zandweg als u de dorpsstraat uit bent. En dadelijk ziet u links, achter een hooge heg, een klein huisje. Daar woont ze!” Met een „welbedankt, mijnheer,” verdween de man in de duisternis. Meester Been ging zijn huis binnen, en vertelde nog bevend van de schrik, zijn vrouw van zijn vreemde ontmoeting.

„'t Is niet goed,” merkte meester Been nog op, „dat bakker Govers altijd de blinden openlaat als wij in de kamer zitten te schrijven. Allerlei soort volk kan er door de vensters loeren. Want wij leven in een rare tijd, vrouw!” voegde hij er nog aan toe. Dit was meesters stokpaardje, en bij elke bijzonderheid herhaalde hij deze, van veel wijsheid getuigende woorden: „Wij leven in een rare tijd.”

„Ja, ja,” beaamde zijn vrouw, „zeg dat wel. Men kan niet weten, welk gespuis er 's nachts bij de straat loopt.”

Jan Steekamp was die morgen reeds vroeg op weg gegaan, en na een lange treinreis was hij aan het dichtst bij Heidedorp gelegen station uitgestapt.

Hij had nog enkele uren te loopen naar Heidedorp en berekende, dat het reeds laat in de avond zou zijn, als hij er aankwam.

Het was dan ook reeds bij middernacht, toen hij Heidedorp in het donker ontwaarde. In geen enkele woning brandde meer licht, toen hij de dorpsstraat inliep. En hij

bedacht bij zichzelf, hoe moeilijk het zou zijn, om in dit slapende dorp het huisje van zijn moeder en zuster te vinden.

„Wacht eens, — daar is nog licht op,” mompelde hij, toen hij het schijnsel opmerkte, dat uit Govers' voorkamer op de straat viel. Naderbij komend zag hij voor het huis van Govers een man tusschen de boomen staan, die zich echter snel verwijderde, toen Jan Steekamp hem naderde.

„Hei, vriend, wacht es even,” riep hij hem toe. Maar het scheen of dit den man tot nog grooter spoed aandreef. . . . In een oogenblik was hij in de duisternis van een zijstraatje verdwenen.

„Vreemde kerel,” mopperde Steekamp en begaf zich naar de winkeldeur, juist op het oogenblik, dat meester Been van den bakker afscheid nam.

„Laat ik dan maar even wachten,” vond hij en joeg den onderwijzer de schrik op het lijf door zijn onverwachte aanspraak. . . .

Met vlugge pas volgde Jan Steekamp de dorpsstraat, tot dat hij de zandweg bemerkte, welke de meester hem genoemd had. Onderwijl tuurde hij scherp naar links of hij het huisje van zijn moeder ontdekken kon.

„Hier moet het zijn,” mompelde hij, toen hij achter de hooge heg de lage venstertjes van het Netelhuisje ontdekte, flauw verlicht door een zwak petroleumpitje, dat op tafel stond.

Met aarzelende gang betrad hij het paadje tusschen de hooge brandnetels. Daar stond hij voor de wrakke deur, die half open hing. Hij durfde niet binnen gaan. . . . De man rilde, doch niet van koude. . . .

Zonder gerucht te maken trad hij binnen en stond nu in het kleine portaal. De kamerdeur stond op een kier. Gespannen luisterde hij toe. . . . Het was stil in het kamertje. De stilte werd enkel onderbroken door een

moeilijke, zware ademhaling. . . .

Daar klonk een zwakke stem. „Wanneer komt Jan nou? Is Jan er nog niet?”

Dat moest moeder zijn! De tranen welden den sterken man in de oogen. Moeder vroeg naar hem.

Daar hoorde hij een andere stem: Het was Betje, die vriendelijk en troostend zei: „Stil maar, Moeder! Jan komt gauw. Stil maar!”

Toen werd het den sterken man te machtig. Hij rammelde met de buitendeur, om Betje niet te erg te laten schrikken, klopte dan op de binnendeur, en in het volgend oogenblik lag hij snikkend over de bedstee gebogen. „Hier ben ik al. . . . Moeke! Hier is Jan. . . . je jongen. . . .!”

Hier, bij het sterfbed van zijn moeder, ging zijn slecht



„Hier ben ik al. . . . Moeke.”

leven aan hem voorbij. Hoe anders had het alles kunnen zijn. In zulk een hol had zijn moeder moeten verblijven, lange jaren achtereen. En alles door zijn schuld, zijn schuld....

De groote krachtige man schreide als een kind. Een bitter berouw vervulde zijn hart. Hoe gaarne zou hij alles zoo-veel mogelijk wenschen goed te maken. Maar 't was te laat, voor immer te laat.... En als een smartkreet perste het door zijn snikken heen: „Ach, te.... laat.... te laat.” En de oude vrouw?.... Tevreden zochten de oude vermagerde handen over de dekens en toen ze de groote handen van haar jongen hadden gevonden, stamelde ze: „Ben je er al, m'n jongen?.... Nou.... is 't goed! Nou.... is 't.... ja.... goed!”....

Zoo zaten ze die nacht, gedrieën, hand in hand....

Fluisterend vertelde Betje, hoe moeder week aan week naar hem gevraagd had en hoe zij, Betje, eindelijk den burgemeester verzocht had, te helpen. Hoe drie avonden achtereen het S.O.S. was omgeroepen en hoe ze bijna de hoop hadden opgegeven....

Hij vertelde van z'n mislukte pogingen om werk te krijgen en hoe hij eerst gisteravond het radiobericht vernomen had.

Stil lag de oude vrouw neer. Ze dreinde niet meer om haar zoon. Zij voelde immers zijn hand in de hare. Een tevreden glans trok over haar gelaat. Wat zou ze nog meer verlangen?.... Haar jongen, haar Jan was immers teruggekomen....

Toen het eerste daglicht grauwde, zaten broeder en zuster nog voor de bedstee.

Het zware ademen had opgehouden.... Moeder was gestorven....

Doch een trek van diep geluk lag er over de ingevallen wangen van de oude vrouw....

Bommmm... bommmm... sloeg de torenklok.

Weinigen echter waren het, die het hoorden. Tot de slapenden drong het niet door. Een enkele der dorpe-lingen, die de slaap niet pakken kon, draaide zich eens om, mopperend: „Nog maar twee uur!”

„Twee uur,” zei de veldwachter bij zichzelf, toen hij de zandweg afliep naar het dorp.

De geheele avond had hij in een greppel gelegen en ge-loerd op stroopers. Teleurgesteld was hij eindelijk heen-gegaan. — Geen lichtbak had hij gezien, — geen schot gehoord.

„En toch zal ik ze krijgen,” dreigde hij, „wacht maar!” Huiverend in de koude nachtlucht trok hij zijn jas nauwer om zich heen. Hij was koud geworden van het langdurige liggen in de droge sloot.

Plotseling stond hij stil....

Liep daar nog iemand?... Het was hem, of hij voet-stappen hoorde.... Hij hield de adem in, en trachtte met zijn oogen de duisternis te doorboren.

Hoor,.... daar had je het weer.... Duidelijk hoorde hij voetstappen op de zandweg. Ze kwamen nader.... Wie kon dat zijn?.... Ademloos wachtte hij af....

„Wel sakkerloot,” gromde hij binnensmonds.

Terwijl hij zich zooveel mogelijk terzijde van de weg on-zichtbaar trachtte te maken, stapte hij in een greppel, greep zich aan een elzestruik, waarvan een tak met luid gekraak afbrak, en viel toen, zoo lang hij was, tegen de grond....

Toen hij weer overeind gekrabbeld was, hadden de voet-stappen opgehouden....

„Mis,.... ezel die ik ben,” schold hij zichzelf woedend. Nog enkele minuten wachtte hij, alvorens zijn weg te vervolgen.

Slechts een twintigtal schreden was hij gegaan, toen hij

tot zijn verwondering bemerkte, dat er licht brandde in het Netelhuisje.

„Wat kan dat nu wezen?” bromde hij, liep nieuwsgierig het erf op en gluurde door de ruitjes.

Daar zag hij, hoe een vreemde man met Betje voor de bedstee zat.

De veldwachter trok zijn schouders op en wist niet, wat er van te denken.

Zoo zacht hij kon, sloop hij naar de zijdeur, die nog steeds half open stond en luisterde.

Gedempt klonken de stemmen in het kamertje....

„Afijn,” besloot de veldwachter en wilde zich verwijderen. Daar schopte zijn voet tegen een klein voorwerp, dat rinkelend wegvloog over het roodsteenen straatje voor de deur.

„Wat is dat nu weer?” dacht hij, knipte zijn zaklantaarn aan en raapte iets glinsterends op....

„Een sleuteltje,” bromde hij teleurgesteld, maar stak het toch in z'n zak.

Toen de voetstappen van den veldwachter reeds lang verklonken waren, gleed er een donkere gedaante langs het Netelhuisje. Onhoorbaar was hij uit de tuin gekomen en sloop langs de half open deur over het smalle paadje naar de zandweg. Met een pak onder zijn jas stijf tegen zich aangedrukt liep hij voorbij de woningen van Van Donk en Verschuur, sloeg het heidepad in, waar hij de weg in de duisternis zelfs wist te vinden, en verdween tusschen de boomen van het bosch, ginds aan de rand van de heide.

10. EEN NIET MINDER BEWOGEN ZONDAG

't **W**as Zondagmorgen. Joop stond aan het hekje bij de Van Donk's en wachtte op z'n vriendjes, die met hem mee zouden gaan naar de kerk.

Dat was zoo hun gewoonte. Vader en moeder kwamen hun dan wel na en in het kerkportaal voegden zij zich dan weer bij elkaar.

Gelukkig, daar kwamen ze al en in een rij ging het langs de zandweg dorpwaarts.

„Kijk es,” zei Joop, „het lijkt wel of ze bij den bakker ook kerk willen houden vanmorgen.”

't Was een oploop van menschen voor de winkel van bakker Govers. En steeds meer menschen kwamen er bij. Kijk, daar kwam de veldwachter ook al aan. . . .

Op een drafje liepen de jongens er heen, schoten langs de beenen der druk pratende dorpingen en stonden in een ommezien vlak vooraan op de stoep van den bakker. „Een beetje op zij, mensche. . . .!” klonk de zware stem van veldwachter Zwart.

Het volk drong achteruit om den veldwachter door te laten, en ook de vriendjes gaven de ruimte aan den gevreesden handhaver van het gezag.

Druk pratend stond bakker Govers in de winkel in zijn overhemd, terwijl zijn bretels, achter slechts vastgemaakt, in twee lange slierten achter hem aan slingerden. „Wat is hier te doen?” dreunde de stem van den veldwachter.

„Gelukkig, dat je er bent, Zwart!” deed zenuwachtig de bakker. „Ik zal je vertellen, toen ik zoeven de vrouw d'r psalmboek uit het kabinet wou nemen, dacht ik m'n sleutel uit m'n portemonnaie te kunnen krijgen. Maar er zat geen sleutel in. En ik weet zeker, dat ik hem vannacht klokslag twaalf in m'n portemonnaie geborgen heb. Dat kan meester Been getuigen, want die was er bij!”

„Meester Been,” gonsde het door de menigte. „Is meester Been hier?” werd er gevraagd. „Meester Been is naar de kerk,” werd er geantwoord.

Intusschen ging de bakker voort: „Maar ik had nog een

sleutel en die zocht ik vanzelf direct op. Ik was nergens op bedacht en maakte het kabinet open. Maar, m'n lieve man, m'n geldkistje was er uitgehaald en m'n vrouw d'r kerkboek met gouden slot en 't gouden oorijzer van m'n overleden moeder. Alles gestolen en misschien nog wel meer!"

Even zweeg de bakker om op adem te komen.

De veldwachter maakte van de gelegenheid gebruik om te vragen: „Mag ik de sleutel eens zien?"

„Ja zeker, m'n beste man, asjeblief," en meteen reikte de bakker hem de sleutel over.

Jan knikte Joop eens toe. Wat een heerlijk plaatsje hadden ze hier toch. Eerste rang. . . . Niets ontging hun van wat er in de bakkerswinkel voorviel.

Opmerkzaam bekeek de veldwachter de sleutel, haalde toen een sleutel uit zijn eigen zak en hield die er bij. „Zou deze er ook op passen?" hoorden de jongens hem zeggen.

„Maar m'n goeie man," kreet de bakker, „dat is mijn sleutel. Hoe komt u er aan? Dit is 'm. Kijk maar, hier bij de ring is ie met koper gesoldeerd. Dit is 'm!" En van alle kanten bekeek hij de sleutel in de grootste verbazing.

„'t Is ongehoord, m'n lieve man," vervolgde de bakker, ten zeerste verwonderd, „hoe komt u er toch aan?"

„Gevonden," zei de veldwachter gewichtig, „vannacht om twee uur!"

Een zucht van spanning trilde door de verzamelde schare. . . .

Bim Bam. . . . Bim Bam. . . . Bim Bam. . . . De klok van de kerktoren riep de kerkgangers op om zich te haasten, wilden ze nog op tijd op hun plaatsen zijn.

„Jammer," zuchtte Joop uit de grond van zijn hart. En menigeen voor de bakkerswinkel dacht hetzelfde.

Langzaam ging men ter kerke, inwendig mopperend

over den plichtsgetrouwen koster, die in zulk een spannend oogenblik aan het klokketouw trok.

De kerk stroomde vol en met galmende stem las meester Been de opgegeven psalm voor.

„Zou meester er al van weten?” dacht Joop, toen de meester na het orgelvoorspel zijn stem verhief en het psalmvers inzette.

Wat duurde die preek toch ontzettend lang vanmorgen, vond Jan. Nooit verveelde hij zich 's Zondags in de kerk, want de nieuwe dominee preekte zoo, dat ieder hem volgen kon. Fijn vond Jan dat, en hij kon maar niet begrijpen, hoe sommige ouderen op dominee's preeken wat aan te merken konden hebben. Doch nu.... telkens dwaalden zijn gedachten weer af.

„Waar zou de veldwachter die sleutel toch gevonden hebben?” peinsde hij. „En dan vannacht om twee uur.” Gelukkig lag de sleutel niet bij hùn woning. Nee, dat kon immers niet.

En in zijn gedachten ging hij alle bewoners van het dorp na, en overwoog, bij welke woning de sleutel zou hebben kunnen liggen.

En, zoo dacht Jan niet alleen, ook Joop dacht zoo en al de dorpelingen, die schijnbaar aandachtig de preek van den dominee volgden.

„Er was niet veel aandacht vanmorgen,” dacht de predikant met eenige ergernis, toen hij de zegen had uitgesproken en de kerkgangers reeds in de gangen tusschen de banken in druk gesprek gewikkeld waren. Toen hij echter van de kansel afgeklommen was, vertelde een der ouderlingen, die 's morgens ook vooraan gestaan had bij de bakkerswinkel, met vele woorden, welke de oorzaak was, dat ouderling Govers en zijn vrouw die morgen gemist hadden.

De kerk stroomde leeg en ieder haastte zich huiswaarts

om de thuisblijvers, bij het kopje koffie, het nieuws te verhalen, dat ze die morgen vernomen hadden.

Toen de jongens langs het Netelhuisje kwamen, zagen ze, dat er witte lakens hingen voor de kleine venstertjes. Een lange vreemde man stond voor de wrakke zijdeur en was in druk gesprek met den wagenmaker van het dorp.

„Daar is een doode,” fluisterde Joop, terwijl de jongens voor de opening in de heg gingen staan, om den vreemdeling goed te kunnen opnemen.

„De oude vrouw zal gestorven zijn,” gaf Jan fluisterend terug. „Ze was al over de negentig.”

„En wie is die vreemde man?” begon Joop weer.

„Dien heb ik nog nooit gezien!”

„Dat zal Jan zijn,” mompelde Jan als in gedachten. Het heele tafereel van Maandag kwam hem weer te binnen. Het was hem, als hoorde hij weer de stem van de oude vrouw, die kreunde: „Jan moet hier komen. Wanneer komt Jan nou?”

„En,” peinsde hij verder, „zou de Heere nu de klacht van de oude vrouw hebben gehoord en Jan gestuurd hebben, vóór ze stierf?.... Ja, zoo moest het gebeurd zijn,” dacht hij.

Jan was erg stil toen ze hun woningen opzochten. Hij moest maar steeds denken aan dat geheimzinnige, dat er om het Netelhuisje hing.

En al peinzende spon hij voor zichzelf een heel verhaal uit over een verloren zoon, die terugkwam en zijn moeder stervende vond.

En de vreemde man, dien hij zoo juist gezien had, moest de verloren zoon zijn....

Wat hadden de broertjes al niet te vertellen toen ze thuis kwamen. Jan vergat bijna, het stuk koek op te eten, waarop moeder tracteerde bij de koffie. Zoo druk had hij

het, om vader uit te leggen, wat hij bij bakker Govers gezien had.

„En nu kon juffrouw Govers niet naar de kerk, Vader,” zei Keesje, „want haar psalmboek was er niet!”

Toen moesten ze allemaal lachen. Alsof dat het ergste was. „En Vader,” zei Kees weer, „bakker Govers had ook twee staarten, — en een gat in z'n kous!”

Ze proestten het uit! . . .

„Wel, jongen,” zei vader, „jij hebt den bakker goed opgenomen, hoor!”

Keesje keek recht trotsch, nu vader hem zoo prees.

„Kijk daar es,” zei moeder, terwijl ze het venster uitkeek naar het dorp.

Allen zagen naar buiten. Bij het Netelhuisje stonden twee veldwachters — Zwart was er ook bij, en de burgemeester en meester Been.

„Wat zullen wij nou hebben?” zei vader verwonderd.

„De oude moeder van kleine Betje is gestorven,” zei Jan.

„Er hingen lakens voor de ruiten. En er stond ook een groote vreemde man, die praatte met den wagenmaker!”

„Maar wat hebben die veldwachters daar mee te maken en meester Been?” verbaasde zich vader.

„Meester Been kan 't getuigen!” zei Keesje plotseling. Allen lachten om den kleinen dikkerd.

„Wat is dat nu weer?” vroeg vader.

„Nou, en de bakker zei het zelf! Tegen den veldwachter,” zei Keesje beleedigd.

„Mogen wij er heen, Vader?” vroeg Jan gretig.

„Nee, wel Moeder?” zei vader. „Blijf hier maar, jongens, dat is beter. Kijk maar door het venster.”

Geen oog hadden de jongens van het Netelhuisje af. Jammer, het huisje was geheel verborgen achter de hooge heg.

Wel een half uur bleven de vier mannen. Eindelijk gingen ze weer heen.

„O, kijk es, Vader, — Moeder!” riep Jan verschrikt, „die vreemde man gaat ook mee. Hij loopt tusschen de veldwachters in.”

„Dan hebben ze den dief zeker al te pakken,” zei vader.

„Dat gaat ze goed af. Flinke kerels, die veldwachters!”

Jan zei niets. Maar hij kon wel huilen. Z'n mooie verhaal van den „verloren zoon” was nu niets meer waard. . . .

Het kòn niet, het mòcht niet waar zijn. De „verloren zoon” mocht geen dief zijn. . . . Neen, het mòcht niet. . . .

Hij beet zich op de tanden en kneep zijn oogen dicht, om de tranen tegen te houden, die maar steeds wilden komen.

En hij nam zich voor, nooit te gelooven, dat de verloren zoon schuldig was aan de inbraak bij den bakker.

De geheele Zondag was voor Jan bedorven. Verdrietig zat hij neer. Steeds waren zijn gedachten bij den vreemden man van het Netelhuisje. En hardnekkig herhaalde hij maar steeds bij zichzelf: „En hij is toch geen dief. En hij is *toch* geen dief!”

Maar hij sprak er met niemand over. Hij was bang, om uitgelachen te worden.

11. IN HET WINKELTJE VAN JANSJE WOUTERS

„Jonges, ga je mee?” riep Joop de volgende morgen. „Ga je mee? — ik moet een boodschap doen bij Jansje Wouters!”

Natuurlijk gingen Jan en Kees graag mee. Moeder Van Donk vond het ook goed en druk pratende slenterde het drietal langs de zandweg.

Toen ze bij het Netelhuisje kwamen, werden ze even stil. . . . Hier was een doode in huis. . . . En hier was het geweest, dat de vreemdeling gisteren door de veldwachters was weggehaald.

Het was de jongens, of het Netelhuisje nog veel geheimzinniger leek dan anders.

Even gluurden de jongens door de opening in de heg. De brandnetels waren vertrapt en lagen geknakt tegen de grond. Het leek, of er veel menschen om het hutje hadden geloopt.

„Gelukkig maar,” zei Joop zachtjes, „dat ze den dief direct meegenomen hebben.”

„Hij is geen dief!” zei Jan bits en kneep de lippen samen.

„En vader zei het zelf en ze zeggen 't allemaal. Zou jij 't misschien beter weten?”

„En al zegt de heele wereld het ook, dan zeg *ik* nog van niet,” hield Jan vol.

Verwonderd keek Joop hem aan. „Wat had Jan toch?” dacht hij, „om het voor zoo'n vreemden man op te nemen.”

„Nou, je zult het vanzelf wel hooren en dan moet je het wel gelooven!” zei hij eindelijk.

Jan zweeg en kneep zijn lippen nog vaster op elkaar.

't Was vol in het winkeltje van Jansje Wouters. De vrouwen konden er bijna niet weg komen.

Jansje was juist bezig te vertellen, toen de jongens binnenkwamen. En ademloos luisterden ze.

„En toen m'n man thuis kwam Zaterdagocht over twaalf — zei juffrouw Been — toen beefde hij over al z'n leden. Ze zei: — Maar man, ga toch zitten, wat scheelt er toch aan? — Nou, en toen vertelde meester Been, — toen hij bij den bakker uit de winkel kwam, stond er een man voor de ramen van de voorkamer en gluurde naar binnen. Hij had een koffertje bij zich!”

„Wat zat daar dan in?” vroeg de molenaarsvrouw.

„Nou, mins, dat ken je toch wel begrijpen, — inbrekers-werktuigen!” meende de dikke echtgenoot van den schoenmaker.



Jansje was juist bezig te vertellen.

„Nou,” ging Jansje voort, „je kunt begrijpen hoe de meester schrok. En toen sprak de man hem aan, en vroeg waar de weduwe Steekamp woonde. — Als je kleine Betje bedoelt, — zei de meester — dan kan ik het je wel zeggen. — Wat was de meester blij, dat hij thuis was, want die kerel liep ook nog maar al met hem mee!”

De vrouwen griezelden. . . .

„Nou,” begon Jansje weer, toen ze even op adem gekomen was, „en toen moet hij direct teruggegaan zijn en bij den bakker hebben ingebroken. Want 's nachts om twee uur vond de veldwachter de sleutel van het kabinet bij kleine Betje voor de deur, terwijl de inbreker bij haar in 't kamertje zat.”

„Is 't geen schande?“ piepte de magere weduwe van den kleermaker en keek de kring rond als om te vragen of de andere vrouwen er ook zoo over dachten.

„De sleutel vond hij bij kleine Betje voor de deur?“ vroeg de vrouw van den schoenmaker, die dat deel van het verhaal nog niet eerder vernomen had.

„Ja, mensch,“ zei Jansje, gretig om het nog eens voor deze onwetende te verhalen. „Ja, mensch, de veldwachter moet 's nachts om twee uur van de heide gekomen zijn en toen hij bij het Netelhuisje was, hoorde hij iemand loopen op de zandweg. Hij dacht: — wie mag nog zoo laat buiten zijn. — Nou, en toen gingen die voetstappen het erf op van kleine Betje. Hij er achteraan en daar zag hij den inbreker in het kamertje zitten. — Dat is niet pluis, dacht hij, en toen hij op het straatje stond bij de deur, schopte hij tegen het sleuteltje, dat de inbreker in de haast had verloren.“

Zelden had Jansje nog zoo genoten van haar vertelsels in het winkeltje. En zonder dat zij het zelf merkte, liet zij onder het vertellen haar verbeelding de vrije loop. Zoo kwam het, dat de geschiedenis telkens uitgebreider en aangevuld met belangwekkende bijzonderheden opnieuw te voorschijn kwam. Deze bijzonderheden waren echter door Jansjes verbeelding er bijgevoegd en het menschje vroeg zich niet af, of alles wat ze mededeelde, wel de zuivere waarheid was.

Maar de vrouwen genoten er niet minder om.

„Heb je nou ooit!“ piepte de kleermakersweduwe en zag uitdagend de kring rond.

Het werd een kabaal van opmerkingen en uitroepen van verbazing onder de verzamelde vrouwen, hoewel er verscheidene bij waren, die het verhaal reeds voor de derde keer van Jansje hoorden. Doch het was ook zoo belangwekkend en Jansje kon zoo boeiend vertellen. Ze vonden

het waarlijk een lust om bij Jansje iets te koopen....

„Maar goed, dat ze hem direct gepakt hebben,” zei de vrouw van den molenaar, „zulke menschen hooren in de gevangenis thuis!”

„Hij hééft het niet gedaan!” riep Jan opeens. Hij schrok van z'n eigen stem.

„Hoor me zoo'n aap van een jongen eens aan,” krijschte juffrouw Been, die inmiddels binnen gekomen was en wát trotsch ging op het aandeel, dat haar man in deze zaak mocht hebben. „Hoor me zoo'n kwajongen eens aan,” herhaalde ze, „zou jij het beter weten dan de veldwachter en de burgemeester?”

„Ja,” zei Jan kort en beet zich op de lippen.

„Nou,” viel de vrouw van den wagenmaker uit, „de jongen kan best gelijk hebben.”

„De jongen kan best gelijk hebben,” herhaalde ze met nadruk, toen al de vrouwen, te verwonderd om te spreken, haar aanstaarden. „Kan een ander de sleutel daar dan niet neergegooid hebben?”

En triomfantelijk keek ze de winkel rond over deze gelukkige opmerking.

Maar nu brak het spektakel eerst recht los in de winkel. Vooral de vrouw van den timmerman, die de familie van den wagenmaker niet mocht lijden, lachte dat ze schudde.

„Hoor die es,” schaterde ze, „wat wil die ons vertellen!”

En toen vinnig tegen de wagenmakersvrouw: „Maak jezelf niets wijs, mensch. Alle bewijzen zijn er immers, dat die vreemde het gedaan heeft.” Dan weer spottend tot de anderen: „Hoe komt dat mensch er bij, zou je zeggen. Om zoo'n kind na te praten.”

„Net zoo je zegt, net zoo je zegt,” beaamde juffrouw Been en knikte heftig met het hoofd.

Met angst zag Jansje Wouters, dat het op een kijven aanging, en leidde de aandacht af, door de vrouw van den

wagenmaker te vragen: „Wat moest u ook hebben, juffrouw Nijhof?”....

Eindelijk stonden de jongens weer op straat.

Joop begreep Jan niet. Wat had hij toch?....

Jan keek verdrietig en liep zwijgend naast hem voort. De vrouw van den wagenmaker zou hij altijd een goed hart toedragen. — Maar juffrouw Been en de vrouw van den timmerman Van der Schaaf.... Nee hoor, hij moest niets meer van ze hebben.

En in zijn gedachten herhaalde hij nog eens, wat hij reeds zoo dikwijls zichzelf had voorgehouden: „De „verloren zoon” kan geen dief zijn, — dat kan niet. Dat mag niet. Dat mag niet!”

„Zie je nu wel,” zei Joop eindelijk, „dat hij het wel gedaan heeft? — Ik zeg maar, hoe kwam die sleutel daar dan bij kleine Betje’s huis?”

Jan antwoordde niet. Stug bleef hij voor zich kijken. Hij kon ook niet antwoorden.

Voor de kerktoren bleven ze staan. De toren was verscheidene eeuwen oud en diende tevens als arrestanten-hok. Naast het ruime portaal waren twee cellen in de muren gebouwd. Wel vier meter hoog zag men op zij de getraliede venstertjes.

„In welk hok zou hij zitten?” fluisterde Joop, als was hij bang, dat de vreemdeling daarbinnen hem zou hooren. „Ik weet het niet,” zei Jan bits, „en ’t kan me niet schelen ook.”

Daar kwam de veldwachter uit het huis van den burgemeester.

„Even blijven staan,” dachten de jongens. „Misschien gaat hij wel naar den gevangene toe.”

Juist kwam van de andere kant meester Been aangewandeld. Bij de kerkdeur ontmoetten de mannen elkaar. „Al meer nieuws?” hoorden ze meester vragen.

„Het kerkboek is ook terecht!” zei de veldwachter.

„Toch waar?” deed de meester ongeloofig.

„Ja,” zei de veldwachter, „het lag achter in de tuin bij het Netelhuisje.”

Toen konden de jongens niet precies hooren wat de meester zei. Maar dan weer de zware stem van den veldwachter: „Zeker, zeker zijn dat bezwarende omstandigheden! 't Is me 't heertje wel, hoor! Hij heeft juist verleden week twintig jaar gevangenisstraf achter de rug!” Plotseling keerde hij zich tot de jongens: „Staan jullie daar te luisteren, weergasche apen?” bulderde hij. „Ruk op!”

Als een wervelwind stoven ze weg. Was me dat een schrik!

„Lekker,” dacht Joop, „dat weet Jansje Wouters nog niet. Dat weten wij!”

Jan was totaal verslagen. Alles was „den verloren zoon” ook tegen! Nu weer met dat kerkboek. Zou hij het dan toch gedaan hebben? . . .

Heel stil sloop de twijfel in zijn hart. . . . Doch dan vulde hem weer een diep medelijden. Twintig jaar in de gevangenis te moeten zitten. En nu opnieuw in de benauwde cel onder de toren.

Die middag kon Jan niet van harte meespelen en ravotten. Telkens weer moest hij denken aan den vreemden man in zijn eenzame cel, aan den „verloren zoon” uit zijn eigen verhaal.

Toen hij 's avonds naar bed ging en zijn avondgebed opzei, kwam er een wondere gedachte door zijn hoofd.

„Als nu de Heere de stem van de oude vrouw gehoord had en den verloren zoon gezonden had, vóór ze stierf, — zou de Heere dan toelaten, dat nu de „verloren zoon” onschuldig onder de toren zat en veroordeeld zou worden voor een inbraak waar hij part noch deel aan had?”

Deze gedachte schonk hem rust.

„Nee,” geloofde hij, „dat zou de Heere nooit toelaten!” En die Maandagavond voegde hij aan zijn avondgebed toe: „En, Lieve Heer, als de vreemde man werkelijk onschuldig is, wil dit dan alstublieft spoedig aan het licht brengen. Amen!”

Spoedig daarna viel hij in een vredige slaap.

Hoe gauw reeds zijn gebed verhoord zou worden en welk een groot aandeel hij er in zou hebben, kon hij die nacht niet droomen.

12. JAN DOET EEN VREEMDE ONTDEKKING EN VERKEERT IN GROOT GEVAAR

Lui lagen de drie vriendjes de volgende middag in de heide. Wel een uur lang hadden ze achter de dikke voetbal van Joop aangedraafd. Maar moe en bezweet als ze werden, hadden ze er eindelijk genoeg van.

Nu lagen ze achterover in de hei, zoo lang als ze waren. Een vliegmaschine ronkte boven hun hoofden hoog in de lucht, en ze staarden de groote vogel na zoo ver zij konden.

„Hè,” geeuwde Joop, „wat zullen wij nu een poosje doen?”

„Ik weet wat,” zei Jan, „wij gaan spoorzoeken.”

„Wat is dat?” vroeg Joop gretig.

„Nou,” zei Jan, „dan ga ik het bosch in, zie je. Ik neem dan een zak vol papiersnippers mee, die ik achter mij aan strooi. Ik ga me dan verstoppen, en jullie moet me dan zoeken. — Langs het spoor, dat ik met papier achtergelaten heb, kunnen jullie me vinden!”

„Hè ja, fijn,” juichte Joop, en Keesje buitelde door de heide van de pret.

„Gaan wij dan direct?” stelde Joop voor.

„Eerst papier halen,” zei Jan. „Ga jij even een krant

halen, Joop. Jij bent het dichtst bij huis!"

Joop was al weggehold. Even daarna kwam hij reeds terug en zwaaide met de krant boven zijn hoofd.

„Is deze groot genoeg?" schreeuwde hij van ver.

„In orde," zei Jan, „onderweg kunnen wij er wel snippers van maken."

Na een kwartiertje waren ze aan de boschrand gekomen. Ze hadden wel vaker in het bosch gespeeld, doch moeder Van Donk had het niet graag. Als ze weer thuis kwamen, waren ze meestal groen van de boomen en hadden broek of kiel gescheurd aan de uitstekende dennetakken.

„Nu," zei Jan, „nu moeten jullie hier even wachten, dan ga ik het bosch in en strooi de krantensnippers. Kijk zoo."

En op kleine afstanden van elkaar wierp hij een snipper op de grond.

„Ga nu maar gauw," zei Joop ongeduldig. Hij popelde om te gaan spoorzoeken.

Jan liep het bosch in en volgde eerst het smalle boschpaadje, dat vol dennenaalden en denappels lag. Geregeld liet hij op afstanden van een paar meter een snipper vallen, om Kees en Joop het spoorzoeken niet al te moeilijk te maken. Nu en dan bleef hij staan om een konijntje na te kijken, dat met korte sprongetjes en steil opstaand staartje over het pad hipte en tusschen de boomen verdween.

Wat stil was het hier in het bosch. Niets hoorde hij dan het zingen van enkele vogels en het ruischen van de wind door de dennetoppen.

Wacht, nu zou hij de jongens waarschuwen. Hij stak de beide voorste vingers in de mond en floot met schel geluid.

Hè, wat klonk dat door het stille bosch. Een enkele ekster, die juist even uit wou rusten in een boomtop boven hem, schrok er van. Met snelle wiekslag en luid krijschend

zocht hij een veiliger plekje.

„Hallo,” hoorde Jan roepen, ten teeken dat de jongens hem gehoord hadden.

Nu moest hij vlug wezen.

Snel schoot hij een zijpaadje in. Soms moest hij de takken opzij buigen om er door te kunnen. Zijn hart klopte van opwinding. Reeds hoorde hij Keesjes stem. Zij waren dus al dicht achter hem.

Wacht, hij zou ze op een dwaalspoor brengen. Vlug liep hij een tiental meters terug en ging een zijpad in. „Nu loopen ze straks dit zijpad voorbij,” lachte hij stil, „en dan loopt het spoor dood. Lekker!”

Inmiddels zag hij om zich heen naar een geschikte plaats om zich te verstoppen. Z'n zak met snippers geraakte langzamerhand ledig en als die op waren, kon hij niet verder gaan.

Nu eens rechtsaf, dan weer linksom dwaalde hij hoe langer hoe verder het bosch in. Zoo ver was hij nog nooit geweest.

„Wat een heerlijk spel is dit toch,” dacht hij.

Weer sloeg hij rechtsaf en moest nu bijna onder de lage takken doorkruipen.

Plotseling werd het lichter onder de boomen. Hier was het bosch niet zoo dicht begroeid als ginds.

Jan keek eens voor zich uit en zag, dat het bosch even verder geheel ophield. Neen, toch niet geheel! Het was een groote open plek, die veel lager lag dan de omgeving. „Hé,” dacht Jan verwonderd, „het lijkt hier net een groote vijver, die drooggelopen is.”

En zoo leek het ook precies. De lage open vlakte was geheel met gras begroeid en ook stonden er verschillende struiken. In het midden merkte Jan nog een modderige plas water op. Dat was alles wat er 's zomers van de vijver over was.

Rondom de vijver ging de oever steil omhoog, hier wat hooger, ginds iets lager.

Tot vlak aan de kant stonden de boomen en zóó dicht stonden ze zelfs aan de kant, dat de wortels geheel bloot kwamen.

„Wat is het hier mooi,” dacht Jan, terwijl hij om zich heen keek. „Wat zouden wij hier heerlijk kunnen spelen. Wacht, hier ga ik mij verstoppen.”

Hij liep naar het midden van de droge vijver om onder een der struiken weg te kruipen. Maar bah, wat was het daar modderig. Tot z'n enkels zakte hij weg in het slijk. — Nee, daar ging het niet. Zoo hard hij kon, liep hij weer naar de kant. Stel je voor, als de jongens uit het bosch kwamen, zouden ze hem direct hier ontdekken.

„Wacht, misschien is er wel een open plek in de wal,” dacht hij, „waarin ik mij kan verschuilen.”

Geheel aan de tegenovergestelde zijde was de oever zeer hoog. Wel drie meter, oordeelde Jan. Vlak op de kant verhieven zich, dicht naast elkaar, een drietal eikeboomen. De zware wortels waren half bloot gewoeld en vormden van de stam af een kronkelende boog tot op de bodem van de vijver, waarin ze zich weer hadden vastgezet. Steeds bij de wal langs kruipende, sloop Jan er heen. Ieder oogenblik konden de jongens uit het bosch komen, — en nog had hij geen goede schuilplaats gevonden.

„Wacht eens,” dacht hij, „bij die dikke boomen. Daar is een mooi plekje.”

„Wat zware wortels,” dacht hij en keek es omhoog. De boomwortels hadden van de stam af een schuin dak gevormd, waarover dikke bossen klimop groeiden.

„Hè, fijn,” glunderde Jan, „hier vinden ze me niet gauw,” en kroop onder het worteldak. Wat een planten waren daar toch.

Dikke bossen varens stonden dicht langs de hooge wal. Met lange slierten hing de kamperfoelie naar beneden. — Een bange kikker wipte juist voor Jan's voeten weg. Jan rilde even en keek om zich heen. . . .

Achter hem was de wal ingestort, precies onder een der hooge boomen. Men kon het nauwelijks zien vanwege de vele planten, die er voor hingen. Doch toen Jan de trossen wat op zij boog, beefde hij van spanning. Hij keek in een kleine donkere ruimte, die zich onder de stam van de boom bevond.

„Een hol,” dacht hij, „wat een pracht van een schuilplaats.” Meteen kroop hij er in. Hier zouden Joop en Keesje hem nooit kunnen vinden. Maar, — niet erg. Hij zou ze straks roepen en hen deelgenoot maken van z'n reuze-ontdekking. „Nu ben ik net David in de spelonk,” dacht hij.

Heerlijk toch, zoo'n vacantiedag. Was dat even een fijn spelletje, dat hij bedacht had?

Maar waar bleven de jongens toch? Hij hoorde hun stemmen niet meer en ze konden toch reeds lang bij de droge vijver zijn. Het spoor had hij toch duidelijk genoeg gemaakt. Misschien waren ze wel teruggegaan. . . . Dat zou flauw zijn. . . .

Hè, wat was het toch donker in dit hol.

„Ik ga wat meer licht maken,” dacht Jan. Hij boog de plantenslierten van elkaar af, zoodat het daglicht door de opening beter naar binnen kon schijnen. Toen kroop hij zoo ver mogelijk naar achteren.

Eensklaps stootte zijn voet tegen iets hards. Wat was dat? Het was geen boomwortel.

Voorzichtig tastte hij om zich heen en voelde, verborgen onder wat bladeren op de bodem, een ijzeren ring.

„Wat is dat nu?” dacht Jan verbaasd. Hij trok aan de ring. Het zat vast. „Es harder trekken!” dacht hij. Met in-

spanning van al zijn krachten trok hij nu. Daar schoot het los.

Aan de ring zat een vierkant ijzeren kistje. Vol verbazing sleepte Jan het tot voor de opening en bemerkte, dat het een geldkistje was, zooals hij op het postkantoortje wel eens gezien had. Met verwondering bijna bekeek Jan het van alle kanten. Het was nog geheel blank en weinig geroest.

„Zou er nog meer liggen?” dacht hij en meteen kroop hij weer achter in het hol. Tastend graaide hij door de bladeren. Daar voelde hij weer iets hards. Dit was lang zoo zwaar niet. Hij kon het hier achter in het donker zien glinsteren.

„Een oorijzer, een gouden,” stamelde hij, toen hij voor de opening zijn nieuwe vondst bekeek.

„Van bakker Govers,” schrok hij, zich herinnerend wat de bakker des Zondags gezegd had.

Het hart bonsde Jan in de keel. Zou ie het meenemen?

„Neen,” dacht hij, „stil weer wegstoppen en den veldwachter waarschuwen. De dief heeft het hier verstopt en zal het misschien terug komen halen!”

I Jlings trok hij het kistje weer achter in het hol, legde het gouden oorijzer er naast en bedekte alles zorgvuldig met de bladeren. „Ziezoo,” dacht hij, „nu gauw naar huis en het den veldwachter zeggen.”

Hij kroop naar buiten, trachtte zoo goed mogelijk de opening weer te bedekken, alsof er niemand geweest was en verliet zijn schuilplaats onder het schuine boomworteldak.

Spiedend zag hij om zich heen. Nog zag hij Joop en Keesje niet. „Flauwerds,” dacht hij, „ze hebben het zoeken opgegeven. Ze zijn zeker naar huis gegaan.”

Neen, tòch. . . . Daar waren ze. . . . Ginds zag hij iemand tusschen de boomen loopen. Hij kon echter niet onder-

scheiden of het Joop was of Kees. „Hallo,” riep hij, terwijl hij beide handen aan de mond zette.

Ja, hij kwam deze kant al op. Daar trad hij reeds tusschen de boomen vandaan.

Toen was het Jan, of het bloed stolde in zijn aderen. Het was Kees noch Joop, die daar uit het bosch kwam. Hij zag een haveloozen man, met een zwarte baard en een ruige haardos, door een vuile pet half bedekt.

Toen de man hem gewaar werd, stiet hij een gebrul uit als van een wild beest, balde zijn vuisten in de lucht, — liet zich glijden van de zandige wal en kwam door de droge vijver op Jan aanstormen.

De arme jongen stond verlamd van schrik. In doodsangst zag hij om zich heen. Waar zou hij vluchten? Achter hem was de hooge wal. Vóór hem de vreeselijke man. En die was reeds dicht bij. Vloekend en razend kwam de man aangelopen zoo hard hij kon. Nog één oogenblik en hij zou Jan kunnen grijpen. . . .

„Oh,” kreunde Jan, „hij zal mij vermoorden. Och Heere, help mij,” bad hij in groote angst.

Toen greep hij zich aan een boomwortel boven hem, trok er zich op en klauterde, zoo snel hij kon, naar boven. Gelukkig, daar stond hij reeds op de hooge oever. Even zag hij achterom. Tierend en scheldend had de man zich ook op de boomwortel geslingerd en klauterde Jan achterna.

In wilde angst rende Jan weg, het eerste het beste boschpad in. . . . Nooit had hij zoo hard geloopt. — Zijn achtervolger stond echter ook niet stil. Reeds hoorde hij hem achter zich.

„Wacht maarr!” brulde hij, „wacht maar. Hierrr!”

„Nee, nee, nee!” gilte Jan en rende, zoo het kon, nog harder. Hijgend ging zijn adem. Vreeselijk, wat stak zijn zij.



„Wacht maurr!“ brulde hij, „wacht maar, Hierr!“

Maar hoe Jan ook liep, de man scheen nog harder te kunnen loopen. De afstand werd steeds kleiner.

„Oh,” kreunde Jan, toen hij bijna struikelde en de man reeds een „ha, daar heb ik je” deed hooren. Hij dook echter en rende weer weg!

Vloekend zette de man hem na.

„Lang kan ik het niet meer volhouden,” dacht Jan in doodsangst. En ginder leek het of het pad dood liep. Zou hij daar niet verder kunnen? . . .

Zwaar hijgde de man achter hem. . . .

„O Heere, help mij toch,” steunde Jan en struikelde weer bijna over een dikke boomwortel, die dwars over het pad liep.

Daar hoorde hij een harde plof achter zich, gevolgd door een vreeselijke vloek.

Jan rende door, al maar verder, al maar verder. Echter hoorde hij den man niet meer achter zich. Even waagde hij het, òm te zien. Hij was alleen. . . . In de verte lag op het boschpad de vreeselijke man en deed vergeefsche pogingen om op te staan.

„Heer, ik dank U,” hijgde Jan en snakte naar adem. „De man is zeker gevallen,” dacht hij, „en heeft misschien wel een been gebroken.”

Nu behoefde hij zoo hard niet meer. Toch liep hij zoo snel mogelijk het boschpad af om gauw dit vreeselijke oord te kunnen verlaten.

Gelukkig, daar zag hij de snippers, die hij zelf gestrooid had. Als hij die volgde, zou hij spoedig de uitgang vinden. Een oogenblikje daarna lag de groote heide voor hem.

Jan herademde weer, toen hij het bosch achter zich liet. Ginds op de heide stonden Joop en Keesje.

„O Jan,” riep Joop al van verre, „wat zijn wij bang geweest. Wij hebben Manus den strooper gezien. Moet je hooren, toen wij naar jou zochten, hoorden wij iemand

loopen. Wij dachten dat jij het was en hebben ons stilletjes achter een boschje verstoppt. Maar toen kwam Manus voorbij, hè Keesje?"

„Zijn jas was heelemaal kapot,” zei Keesje, „en zijn pet ook!”

„Ja,” vervolgde Joop, „en hij zag er zoo gevaarlijk uit. Ik heb hem nog nooit zoo gezien. Hij had zoo'n dichte zwarte baard en hij was zoo haveloos. Wij waren doodsbenuwd. Gelukkig heeft hij ons niet gezien, hè Keesje?"

„Nee,” zei Keesje, „maar wij zijn ook weggekropen!”

„Nou,” ging Joop verder, „toen durfden wij niet dieper het bosch in en hebben wij hier maar op jou gewacht.”

„Manus de strooper,” dacht Jan. „Die was het, die mij achtervolgde. Gek, dat ik dat niet dadelijk zag.”

„Kom,” zei hij, „wij gaan naar het dorp, naar den burgemeester. Onderweg zal ik jullie wel alles vertellen. En ik geloof, dat ik weet wie de inbreker is. — In elk geval, — de vreemde man, die bij kleine Betje was, is onschuldig.” Het waren drie jongens met gloeiende gezichten, die een klein half uur later bij den burgemeester op de stoep stonden en aanbelden.

13. DE DRIE VRIENDEN BIJ DEN BURGEMEESTER

Diezelfde middag zat de burgemeester in zijn werk-kamer achter het zware eiken bureau.

Vriendelijk scheen de zon door de vensters en zette alles in een prettig licht.

Het waren echter geen prettige gedachten, die den burgemeester vervulden, terwijl hij peinzend achterover in zijn stoel leunde.

Hij dacht aan wat de laatste dagen in zijn dorpje was voorgevallen. Nooit had hij het nog beleefd, dat in zijn dorp zulk een brutale inbraak was gepleegd. En dan, onder zulke buitengewone omstandigheden....

En weer liet de burgemeester alle gebeurtenissen aan zich voorbijgaan. De ontmoeting van meester Been die nacht om twaalf uur voor de verlichte vensters van bakker Govers' woning. Dan de voetstappen, die de veldwachter om twee uur 's nachts bij het Netelhuisje vernomen had. Vervolgens de sleutel, die hij er vond en ten slotte het kerkboek met gouden slot, dat in de tuin van het Netelhuisje tusschen de brandnetels lag.

Alles, ja alles pleitte tegen Jan Steekamp. Doch deze ontkende alle schuld. Hij wist van niets, had hij steeds gezegd.

En diep medelijden welde op in 's burgemeesters hart met kleine Betje, die nu eenzaam in het Netelhuisje was achtergebleven.

Slechts enkele uren had ze zich kunnen verheugen in de aanwezigheid van haar teruggekeerden broeder.

Reeds de volgende dag had de burgemeester zich genoodzaakt gezien hem in hechtenis te laten nemen en hem onder de toren te sluiten. Toch hoopte de burgemeester nog op z'n onschuld. Daarom had hij nog eens den veldwachter naar de toren gestuurd om Jan Steekamp te halen.

Een oogenblik later waren ze er al.

Jan Steekamp zat met somber gelaat tegenover den burgemeester. Op een stoel voor de deur had veldwachter Zwart plaatsgenomen.

„Jan Steekamp,” begon de burgemeester vriendelijk, „wanneer je nu schuldig bent aan de inbraak bij bakker Govers, zou je het dan niet eerlijk bekennen? . . . Dat is immers veel beter!”

„Burgemeester!” zei Jan Steekamp, en zijn stem trilde van ontroering, „bij de nagedachtenis van mijn oude moeder, bezweer ik u, dat ik onschuldig ben. . . .

Twintig jaar lang heb ik gevangen gezeten. En al die



Jan Steekamp zat met somber gelaat tegenover den Burgemeester.

twintig jaren heb ik tegen mezelf gezegd: Je hebt het verdiend.... Verdiend heb je het.... Je misdrijf is veel grooter, dan door twintig jaren gevangenisstraf kan worden goed gemaakt.... Maar ik heb ze geboet, burgemeester, tot de laatste dag toe....

Toen ik het radiobericht van m'n moeder vernam, heb ik mij gehaast om thuis te komen. Als een verloren zoon kwam ik juist op tijd, vóór ze stierf!".... Hier stokte de stem van den man. De ontroering werd hem te machtig en moeilijk slikte hij de tranen weg, voor hij verder ging. „Ik kwam hier laat aan. De klok sloeg juist twaalf uur, toen ik bij de bakkerswinkel iemand zag staan. Toen ik

hem aansprak, ging de man er vandoor. Ik kon niet onderscheiden hoe hij er uit zag. Daarvoor was ik nog te ver van hem af. Even daarna kwam iemand uit de winkel, wien ik naar de weg vroeg. Ik ben toen direct naar het huisje van mijn moeder gegaan. Dat was even over twaalfen. De gansche nacht ben ik niet bij haar bed weggeweest.... Dat is alles, wat ik kan zeggen....!"

Hier zweeg de man.

„Maar,” vroeg de burgemeester weer, „hoe verklaart u dan, dat de sleutel van het kabinet om twee uur voor de deur lag en het kerkboek in de tuin?”

„Dat kan ik niet verklaren, burgemeester. *Dit* weet ik echter wel zeker: Ik heb ze er niet neergelegd.... En nu....

Twee dagen heb ik onder de toren gezeten, en ik heb daar veel gedacht, burgemeester.

Ik heb gedacht: de straf der menschen heb ik twintig jaar lang gedragen in de gevangenis en ik ben niet in opstand gekomen. Want ik heb het verdiend. U weet, burgemeester, wat ik vroeger geweest ben. Ik heb het verdiend....

En nu komt God om mij te straffen voor m'n slechtheid.... En ik heb gebeden, hier in m'n cel, burgemeester, en ik heb tot God gezegd:

Heere, nu komt Gijzelf met Uw straffen. En ook dat heb ik verdiend. Ook nu zal ik niet weerstreven. Ik zal deze straf van U geduldig dragen zoolang het U behaagt mijn onschuld voor de menschen te bedekken.”

Bij deze woorden sloeg de man de handen voor de oogen en weende als een kind.

De burgemeester was geroerd tot diep in zijn ziel. De tranen drongen den goedhartigen man in de oogen.... Zelfs de veldwachter was aangedaan en snoot met veel geraas zijn neus.

„Deze man kan niet schuldig zijn,” klonk het steeds in 's burgemeesters hart. „Maar ik kan hem toch niet loslaten. Nee, dat gaat niet, — hoe graag ik het ook zou willen,” overwoog hij bij zichzelf.

Een bescheiden klopje klonk op de deur.

„Och, Zwart, wil je eens even kijken?” vroeg de burgemeester.

De veldwachter opende de deur op een kier.

„Hier zijn drie jongens, die den burgemeester moeten spreken,” zei het dienstmeisje.

„Wat willen die dan?” vroeg de burgemeester ongeduldig. Lastig toch, dat die jongens hem nu moesten storen.

„Ik weet het niet, burgemeester,” antwoordde het meisje, „maar het gaat over de inbraak.”

„Nou, laat ze dan binnenkomen!” besliste de burgemeester.

Wat bonsde hun hart, toen de drie vriendjes in de kamer werden gelaten, waar ze een week geleden ook met zoo veel angst waren binnengegaan.

Met verwondering zagen ze naar den vreemden man, die met de handen voor het gelaat zat te snikken. Eenigszins angstig ook keken ze naar den barschen veldwachter, die zijn plaats voor de deur weer had ingenomen.

„Kijk eens aan, daar heb je de drie boosdoeners al weer!” klonk burgemeesters stem. „Heb je weer wat uitgehaald? En kom je me dat vertellen? Weer netten vernield misschien?”

„Nee, burgemeester,” begon Jan aarzelend, „maar wij hebben het geldkistje en het gouden oorijzer van bakker Govers gevonden!”

Als een electriche schok ging er door de drie mannen bij dat bericht.

„Vertel op, jongen,” zei de burgemeester gejaagd, „wat weet je?”

Toen vertelde Jan alles wat hij wist. Van hun spoorzoeken, van het hol onder de boom en wat hij daar gevonden had, van de vreeselijke achtervolging. . . . Niets verzweg hij, ook niet dat Joop en Kees Manus den Strooper hadden gezien.

In groote spanning volgden de mannen het verhaal van Jan. De vreemdeling had zich opgericht en luisterde met wijd open oogen. . . . Er kwam een uitdrukking van blijde hoop in zijn blik. Joop zag het en er ging een rilling van vreugde door hem heen. Hij had opeens diep medelijden met den man, die onschuldig was gevangen genomen.

„Hoe zag de man er precies uit?” vroeg de burgemeester. Jan vertelde, wat hij er van wist. Ook Joop en Keesje verhaalden, wat zij aan den man hadden opgemerkt en dat zij direct Manus den strooper hadden herkend.

„Z'n jas was heelemaal kapot en z'n pet ook,” zei Keesje. Joop vertelde van de zwarte baard en het dikke zwarte haar.

„Dan zal het Manus wèl zijn!” meende de veldwachter, „Manus de strooper.”

„Door deze mededeeling heeft de zaak een geheel andere wending genomen, Jan Steekamp!” zei de burgemeester.

„Ik vind geen termen om je nog langer vast te houden. Wel zou ik wenschen, dat je nog enkele dagen in het dorp bleef, als ik nog eens inlichtingen van je zou willen hebben.”

Dankbaar en gelukkig stond Jan Steekamp op.

„Ik kan u niet zeggen, hoe blij ik ben, burgemeester!” sprak hij ontroerd. „Natuurlijk blijf ik in het dorp tot na moeders begrafenis. U kunt mij altijd roepen, als u mij noodig mocht hebben.”

„Zouden jullie wel met mij en den veldwachter meedurven naar het bosch en naar dat hol?” vroeg de burge-

meester, toen Steekamp vertrokken was.

„O jawel, burgemeester!” zeiden de jongens gretig. Als veldwachter Zwart er bij was, waren ze niet bang voor tien zulke kerels als Manus.

Wat voelden zij zich trotsch, toen zij naast den burgemeester en den veldwachter voortstapten de dorpsstraat door, de zandweg langs, en de heide op.

De speelmakkers van het dorp staakten hun spel en schoolden bij elkaar, toen ze voorbijgingen.

„Fijn,” dacht Joop, toen hij de vragende en nieuwsgierige blikken van zijn schoolvriendjes zag.

Jan was stil gelukkig....

Gisteravond had hij den Heere gebeden, om de onschuld van den vreemdeling aan het licht te brengen en nu.... daar had God dat gebed op zulk een ongedachte en wondere wijze verhoord.....

Het liep af en aan in het winkeltje van Jansje Wouters.

Het was de vrouwtjes ook te wonderlijk....

Zoeven hadden zij den inbreker door het dorp zien gaan naast den veldwachter, om hem een half uur later vrij en frank in de dorpsstraat te zien loopen!

En nog waren ze van hun verbazing niet bekomen, toen ze den burgemeester met den veldwachter en de drie jongens de zandweg zagen opgaan en het pad inslaan naar het bosch aan de heiderand.

„Wat zullen we nou weer hebben,” piepte de magere kleermakersweduwe....

En de vrouw van den wagenmaker zei triomfantelijk, met een blik op de echtgenoot van den timmerman: „Heb ik het jullie niet gezegd gisteren? De jongen van Van Donk heeft wel gelijk gehad.”

Jansje Wouters wist niets te zeggen. En zulks gebeurde haar geen twee keer in een jaar. Maar hier wist ze geen

touw aan vast te knopen. Helaas kon ze haar winkeltje niet in de steek laten, anders was ze gauw even naar Van Donk geloopt om daar wat nieuws op te doen.

In het Netelhuisje zaten twee gelukkige menschen: kleine Betje en haar broeder Jan....

Juist had Jan Steekamp verhaald wat de jongens hadden beleefd, toen de burgemeester met den veldwachter en de drie vriendjes voorbijgingen.

„Een beste jongen,” zei Betje uit de grond van haar hart, toen ze Jan van Donk herkende....

„Een beste jongen,” herhaalde zij met nadruk, terwijl ze opstond om het avondeten gereed te maken.

14. IN DE PLAGGENHUT VAN „MANUS DEN STROOPER”

An de zoom van het donkere dennenbosch stond een plaggenhut. Hij kon nauwelijks den naam dragen van een menschelijke woning. De achterzijde was half weggegraven in een kleine heuvel, welke de hut des winters beschutting bood tegen de felle oostenwind, die over de heide kwam aanstormen.

De voorgevel, die uit heideplaggen bestond en slechts gesteund werd door enkele half vergane palen en planken, was naar het bosch gekeerd. Hierdoor was het beveiligd tegen de Noordwesterstorm, welks grootste kracht door het dennenbosch werd gebroken.

Deze armelijke stulp was de woning van Manus den strooper.

Hier huisde hij met zijn oude moeder....

Manus was een gevaarlijk heerschap en kende de gevangenis bijna evengoed van binnen als de groote heide en de kronkelpaadjes van het dennenbosch.

Hij was een der meest gewiekste stroopers en het was, alsof hij de nabijheid van veldwachters en jachtopzieners

kon ruiken. — Als ze op hem loerden, nachten achtereen, liet Manus zich niet zien en konden de hazen en konijntjes een dansje uitvoeren in het maanlicht.

Enkele jaren geleden had men op een morgen een jacht-opziener in het bosch gevonden met doorschoten borst. Men dacht direct aan Manus en hij werd gevangen genomen. Hij ontkende echter alle schuld en ook zijn oude moeder getuigde, dat Manus die geheele nacht thuis was geweest.

Bij gebrek aan bewijs moest men hem vrijlaten, doch niemand geloofde aan zijn onschuld.

Na een lange wandeling over de heide en door het bosch, hadden de burgemeester en zijn gezelschap het hol van den inbreker bereikt.

Wat voelde Jan zich gewichtig, toen hij den veldwachter en den burgemeester de ingang van het hol wees en daarna de plek aangaf waar het kistje verstopt was.

Eerst vreesden zij, dat Manus onraad geroken had en zijn buit op een veiliger plaats had verborgen. — Doch dit bleek niet het geval te zijn.

Al heel spoedig hadden ze het kistje en het gouden oorijzer voor de dag gehaald.

De veldwachter was evenwel nog niet tevreden....

„Er moet nog meer zijn,” zei hij en bracht z'n zakboekje te voorschijn. „De bakker heeft mij nog opgegeven: Een gouden horloge met ketting, een paar gouden armbanden en een gouden collier! — Zeg es, heb je niet meer gevonden, Jan?”

„Nee, veldwachter,” zei Jan, „ik heb niet meer gevonden dan het kistje en het oorijzer.”

„Ga dan nog maar eens zoeken, veldwachter,” zei de burgemeester.

„Ja, burgemeester, dat lijkt mij ook het beste,” zei Zwart.

Steunend kroop hij door de lage opening in het hol. Met zijn handen doorwoelde hij de zandige bodem, en zocht in alle hoeken en gaten.

Inmiddels stelde de burgemeester Jan allerlei vragen. Waar hij gestaan had, toen de man op hem afstormde. Waar de man vandaan gekomen was. En nóg meer wilde de burgemeester weten.

Jan vertelde nog eens, wat hij beleefd had en welke angsten hij doorstaan had.

„Niets gevonden, burgemeester,” zei de veldwachter, toen hij op handen en voeten het hol weer uitkroop.

„Dan zal het 't beste zijn, dat wij z'n huis nog eens doorzoeken,” meende de burgemeester. „Laten wij het kistje hier achterlaten,” oordeelde hij. „Manus moet niet weten, dat wij hier z'n hol ontdekt hebben.”

Het kistje werd weer in het hol onder de bladeren en het zand verborgen, en daarna toog het gezelschap op weg naar het plaggenhutje van Manus den strooper.

Dit stond nog een heel eind verder. Van de heide af was het niet te zien, daar het door de heuvel, waar het tegenaan gebouwd stond, aan het oog werd onttrokken.

Na een wandeling van een kwartiertje stonden zij er plotseling voor....

Krakend sprong de wrakke deur open.... Een oude vrouw met felle stekende oogen in het beenig gelaat en een steeds mummelende, tandelooze mond vroeg, wat de heeren wenschten.

De burgemeester liep haar voorbij naar het in halfduister gehulde kamertje.

Een schemerig licht drong door de kleine ruitjes.

Nieuwsgierig keken de jongens het kamertje binnen.

Voor een der vensters zat een man, met de beide beenen rustend op een stoel.

Met schrik herkenden de jongens Manus den strooper.



H. J. Poeder

Krakend sprong de wrakke deur open.

„Goedendag, Manus!” hoorden zij den burgemeester zeggen, „een beetje ziek?”

„Jao, meheer,” mummelde het oudje. „Manus is al een dag of vijf ziek. — As 't neet beter wordt, zullen wie den dokter motten roepen.”

„Wat scheelt er dan aan?” vroeg de burgemeester.

„Ik weet het niet,” antwoordde de oude vrouw, „maar hij wil niet eten en hij heeft ook koorts.”

Jan bloosde bij het hooren van die groote leugens. „Vanmiddag was Manus lang niet ziek,” dacht hij.

„Zoo zoo,” zei veldwachter Zwart, die ook in het kamertje was gekomen en alles gehoord had. „Dat is wel eigenaardig. Maar Zaterdagavond was je toch wel zoo goed in orde, dat je bij bakker Govers kon inbreken!”

Nu lachte Manus. Een korte, schorre lach was het. En een rij bruine tanden werd zichtbaar, bruin van de tabak, doch wreed als van een roofdier.

„Wel, da's mooi,” lachte hij, „er kan nog meer bij. Manus ook al een inbreker. Ja, ja, ga je gang maar!”

„Manus is de heele nacht thuis geweest,” mummelde het oudje, zonder een spier van haar gelaat te vertrekken.

„Dan zal ik het je toch anders moeten vertellen,” meende de veldwachter.

„Zaterdagnacht stond je om twaalf uur bij bakker Govers voor het venster, en je zag hoe de bakker zijn geldkist in het kabinet borg en de sleutel in z'n portemonnaie stak. Er kwam een man aan, die je aansprak. Toen ben je er vandoor gegaan en in een steegje verdwenen.

Toen alles donker was, ben je bij bakker Govers teruggekomen en de bakkerij binnengeslopen. Je hebt het sleuteltje gestolen van den bakker uit de portemonnaie, die in zijn broekzak zat. Je hebt toen het kabinet geopend en het geldkistje met het gouden oorijzer en het kerk-

boek er uit gehaald. Toen ben je tegen een uur of twee heengegaan.

Bij het Netelhuisje heb je mij hooren aankomen op de zandweg en bent toen het erf bij het Netelhuisje opgelopen.

Je zag een vreemdeling in de kamer zitten en hebt toen de sleutel van het kabinet op het straatje voor de deur gelegd en zelf ben je achter in de tuin gevlucht. Toen je mij hoorde heengaan, ben je weggeslopen, maar het psalmboek heb je laten liggen. Zoo heb je de verdenking op den vreemdeling geschoven, die bij Betje was. Zeg nu eens of het niet zoo is!"

Weer lachte Manus zijn korte lach met schor geluid.

„Een mooi verhaal, dat moet ik zeggen,” prees hij, en loensde valsch naar den veldwachter.

„Manus is Zaterdag de heele nacht thuis geweest!” mompelde de oude opnieuw met onbewogen gelaat.

Met kloppend hart had Jan den veldwachter aangehoord.

„Ja,” dacht hij, „zoo moet het gebeurd zijn en niet anders!”

„En wat heb je nog meer!” sarde Manus.

„Toe nou,” dacht Jan, „vertel hem nu van het hol!”

Toen mengde de burgemeester er zich tusschen.

„Ik zou je raden, Manus, om maar te bekennen! Zeg ons, waar je de gestolen goederen hebt gelaten!”

„As je zoo goed weet, dat ik gestolen heb, moeten jullie ook maar zorgen, dat je dat moois vindt!” zei Manus brutaal.

En met een verlicht hart bedacht hij, dat de jongen misschien zijn schuilplaats niet ontdekt had.

„Dan zou ik maar huiszoeking gaan doen, veldwachter!” zei de burgemeester.

„Wel ja, ga je gang!” gromde Manus weer en keek den burgemeester spottend aan.

Alle hoeken van de kamer werden door den veldwachter afgezocht.

„En heb je nog niets gevonden?” sardé telkens Manus met schorre stem.

„Als je hier even weg zou willen gaan,” verzocht de veldwachter.

„Ook dat kan!” zei Manus.

Moeizaam stond hij op. Joop zag, hoe hij zich op de lippen beet van pijn, toen hij ging staan.

„Scheelt er wat aan je voet?” vroeg de burgemeester.

„Een beetje gezwikt in de heide!” zei Manus.

„Vreeselijk, wat een leugen,” dacht Jan. „Dat is natuurlijk vanmiddag gekomen!”

Inmiddels zocht de veldwachter de plaggenmuur af onder het venster, waar Manus gezeten had. Zijn zaklantaarn had hij er bij aangeknipt. Nu en dan stak hij zijn sabel tusschen de zoden. Hier en daar brak hij stukken van de plaggen af, om te zien of er zich een opening achter bevond.

„Als je er maar om denken wilt, dat je die muur niet vernielt!” snauwde Manus, en er lag een booze dreiging in zijn oogen.

Onverstoorbaar ging de veldwachter voort met zoeken. Tastend gingen zijn handen onder de vensterbank langs, gleden tusschen het kozijn en de plaggenmuur....

Eensklaps mompelde hij: „Ha,.... wat is dat?”

Joop zag, hoe Manus schrok....

De veldwachter stond op van zijn knieën. In zijn hand lagen fonkelende gouden voorwerpen. Het gouden horloge en de armbanden en ook het gouden collier.

„Kijk eens, wat ik hier heb!” zei hij en zag Manus aan.

„Da's mooi goed!” zei Manus en dreigend flikkerden zijn donkere oogen.

„Hoe komt dat goed hier?” vroeg de burgemeester.

„Weet ik het?” antwoordde Manus brutaal en trok zijn schouders op.

„Zou je ons nu ook meteen niet vertellen, waar je het andere gelaten hebt?” vroeg de burgemeester.

„Ik weet nergens van af,” zei Manus onnoozel.

„Zoo,” zei de burgemeester, „dan zal ik het je zeggen! — Eén van deze jongens is vanmiddag in je schuilplaats geweest en heeft alles ontdekt. Jij hebt hem gezien en bent hem nagerend. Gelukkig is de jongen jou ontkomen, doordat jij bent gevallen over een boomwortel. Dáárdoor kun je op die voet niet staan. — Deze drie jongens hebben je gezien vanmiddag!” En zich tot de jongens wendend, zei de burgemeester:

„Is dit dezelfde man van vanmiddag, jongens?”

„Ja, burgemeester,” zeiden de jongens, „’t is dezelfde!” Een zware vloek van Manus was het antwoord. Hij merkte, dat zijn zaak reddeloos verloren was. De jongens werden er koud van, zulk een dreigende blik wierp Manus op hen. Gelukkig maar, dat de veldwachter er bij was.

„Ontkennen zal je niet meer baten, Manus,” sprak de burgemeester. „In naam der wet, je bent mijn gevangene!”

Reeds hadden de burgemeester en de jongens het hutje een eind achter zich, toen ze nog steeds Manus konden hooren razen.

De veldwachter was bij Manus gebleven, totdat een auto hem zou komen halen, daar hij met zijn verstuurde voet niet naar het dorp kon loopen.

Weer gingen ze samen het bosch in, om nu het geldkistje op te halen.

Bij het hol gekomen, haalden ze het kistje er uit, staken

een stok door de ring en achter den burgemeester aan droegen Jan en Joop het over de heide naar het dorp.

Wat waren de jongens vermoeid, toen ze eindelijk thuis kwamen. Jan werd echter niet moede te vertellen, al wat hij die middag met zijn vriendjes beleefd had.

Die avond hield de auto van den burgemeester stil voor de kerktoren in het dorp. Een ruwe, zwartbehaarde man stapte er uit en hompelde moeizaam naar de deur, die door den veldwachter direct weer werd gesloten.

„Manus de strooper!” fluisterden de saamgestroomde dorpelingen in de grootste verbazing.

Ook de vriendjes waren er weer bij en opnieuw moesten ze vertellen, wat hun die middag was overkomen. En ze voelden zich wat trotsch, dat al die groote mannen zoo aandachtig luisterden naar wat zij hadden te verhalen. Vele dorpelingen gingen die avond eerst zeer laat naar bed, zóó lang hadden zij bij de bank op de Brink onder de hooge boomen staan praten over al de geweldige gebeurtenissen van de laatste dagen.

Jan lag reeds lang te bed, toen de laatste prater eindelijk zijn woning opzocht.

Hij kon echter de slaap niet vatten. Al de belevenissen van die dag tolden in razende dans door zijn hoofd.

Eén ding had hij echter niet vergeten die avond.

Vóór hij naast Keesje onder de dekens kroop, had hij in zijn avondgebed den Heere gedankt voor zijn redding op die middag.

„En,” had hij gestameld, „ik dank U ook, Lieve Heer, dat de vreemde man nu vrij is. Amen!”

Eindelijk sliep hij in. Doch nog in zijn droomen bleven hem de gebeurtenissen bij.

Moeder, die hem nog eens kwam toedekken, zag, hoe hij al de dekens had weggetrapt.

„Wilde jongen,” dacht zij, terwijl ze hem weer toestopte.

Ze drukte een kus op zijn voorhoofd en dankte in stilte den Heere, die haar jongen uit zulk een groot gevaar gered had.

15. HOE HET NETELHUISJE VERDWEEN

De zomer was voorbijgegaan. De herfst was gekomen met zijn wilde stormvlagen en striemende regen. De mulle zandweg langs het huis van Van Donk was herschapen in een modderpoel. Slechts door geheel aan de kant te loopen, kon men droogvoets de zandweg betreden.

Het was een triestige dag geweest. Onophoudelijk had de regen neergeplast. Wie niet buiten behoefde te zijn, zocht de warmte van de huiselijke haard. En de enkele wandelaar zocht met rassche schreden zijn woning te bereiken.

Tegen de avond stak de storm op. Hij gierde over de huizen, floot door de steegjes en raasde door de boomen. Hij rukte aan de weinige bladeren, die hij nog aan de boomen vond en rustte niet, voor hij ze dwarrelend voor zich uit kon drijven.

Het was in dit noodweer, dat een tweewielig wagentje, door een klein paardje voortgetrokken, Heidedorp binnenreed.

De voerman dook diep weg in zijn leeren jas en trok de hoed dieper over de oogen als om zich beter tegen de striemende regen te beschermen.

„Toe maar, Mieke,” moedigde hij het paardje aan, „wij zijn er zoo, hoor!”

Het was of het paardje de stal rook en het zette nog even extra aan.

Bij het huis van bakker Govers trok de voerman aan de teugel en Mieke draaide met een plotselinge zwaai het erf op.



„Best, Govers, boven verwachting.”

De deuren van de schuur werden opengeworpen en het span reed de deel op.

„Foei, foei, wat een weer!” riep de voerman en schudde het water van zijn jas. „Gelukkig, dat we er zijn, Mieke!” Meteen spande hij het paardje uit en leidde het naar de stal, waar hij het van haver en versch stroo voorzag.

De knecht had de deuren inmiddels weer gesloten en zich naar binnen begeven.

Ook de voerman liep het gangetje door naar de bakkerij en van daar naar de warme keuken, waar Govers achter de tafel zat.

„Goedenavond saam,” groette hij en met een „hè, 't is hier lekker,” zette hij zich bij de schouw.

„En hoe is 't gegaan vandaag, Steekamp?” vroeg Govers.

„Best, Govers, boven verwachting!” antwoordde Jan Steekamp, want deze was het.

„Zoo, zoo, da's prachtig!” zei de bakker vergenoegd, terwijl hij de schotels op zij schoof om ruimte te maken, zoodat ze konden afrekenen.

„Man, da's een beste verkoop!” prees de bakker, toen Jan Steekamp het geld had neergeteld en zijn provisie had opgestreken.

„Ja, ja, als 't altijd zoo gaat!” zei Steekamp, opstaande, „dan ben ik best tevreden.”

Met een vriendelijk „goedenavond saam” verliet hij het bakkershuis en sloeg de weg naar zijn woning in.

Hij liep de dorpsstraat door, de zandweg op....

Doch hij behoefde niet meer de wrakke deur van het Netelhuisje te openen.

Waar het Netelhuisje had gestaan, was nu een aardige kleine arbeiderswoning verrezen. De hooge heg was bijna tot de grond toe afgekap. De brandnetels waren gemaaid en de grond was omgespit.

Alles maakte een prettige, frissche indruk, zelfs op een trieste herfstdag als deze.

Een gevoel van diepe dankbaarheid doortilde Jan Steekamp, toen hij de klink van de buitendeur oplichtte. En met warmte dacht hij aan den burgemeester, die hem zoo terzijde gestaan had....

Toen hij in vrijheid gesteld was, had de burgemeester met bakker Govers gesproken. Govers was in een beste stemming, want het geldkistje, met een groot bedrag aan geld, was ongeschonden weer in zijn bezit gekomen. Wat de bakker toen met den burgemeester overeengekomen was, wisten de dorpelingen niet.

Doch een week daarna zagen ze, hoe de wagenmaker een klein tweewielig karretje bij den bakker afleverde.

Weer een dag later zagen ze, hoe de bakker een paard had gekocht....

En de volgende dag reed Jan Steekamp uit, om in de om-

trek bij de boeren het brood van bakker Govers uit te venten.

En nog méér deed de burgemeester. Het Netelhuisje werd afgebroken en heel spoedig verrees op dezelfde plek een aardige kleine woning.

Gelukkig had Betje geld opgespaard, waarvoor eenvoudige meubels konden worden aangeschaft.

Ze behoefde nu niet meer achter haar wagentje door het dorp te scharrelen om brood te verkoopen. Haar broer kon nu voor hen beiden de kost verdienen....

De drie jongens waren dikke kameraden gebleven.

De eerste dag na de vakantie werden zij door de andere jongens bijna als helden vereerd. Echter ging die bewondering spoedig over.

In het bosch waren ze nadien niet weer geweest.... De heide bleef een prettig speelterrein, doch voor het bosch waren ze wat huiverig geworden.

Jan dacht nog dikwijls aan die vreeselijke vlucht in het bosch. En ook aan de verhooring van zijn gebed, zijn gebed voor den onschuldigen vreemdeling.

En nu stond dit voor hem vast: God hoort het gebed....! Daarom nam hij zich ernstig voor, reeds in zijn jongensjaren Gods wil te doen, en dagelijks tot Hem te bidden. En ook, — als hij ooit weer in moeilijkheden zou komen, dan zou hij die moeilijkheden opnieuw vrijmoedig aan dien Uithelper bekend maken!

INHOUD

Blz.

1. Hoe leelijk Joop Verschuur te pas kwam . . .	7
2. Bij Marie van den dokter en Keesjes griezelig cadeau	21
3. Toen de jongens thuis kwamen	29
4. Jan vindt een schuilplaats in het Netelhuisje .	35
5. Een prettige vaart met een droevig slot . . .	48
6. Drie jongens in groote verlegenheid en toch viel 't gelukkig mee	54
7. Het geheim van het Netelhuisje	63
8. Een week vol teleurstellingen	69
9. Een bewogen nacht in Heidedorp	75
10. Een niet minder bewogen Zondag	82
11. In het winkeltje van Jansje Wouters	88
12. Jan doet een vreemde ontdekking en verkeert in groot gevaar	95
13. De drie vrienden bij den burgemeester . . .	104
14. In de plaggenhut van „Manus den strooper” . .	111
15. Hoe het Netelhuisje verdween	120

Voor kinderboeken vrage men onze catalogus